

HUB Pregled

2/2016

Lipanj 2016.

Sadržaj

UVOD	3
NAGLASCI	4
IZVORI SREDSTAVA BANAKA	5
PLASMANI BANAKA	9
KAMATNE STOPE I TROŠKOVI REGULACIJE	14
ZARADE	21
KAPITALIZACIJA I RIZICI	26
STRUKTURNI POKAZATELJI	31
STAMBENE ŠTEDIONICE	34
Metodologija i izvori	36

UVOD

Kvartalna publikacija Hrvatske udruge banaka *HUB Pregledi* pokrenuta je zbog povećanog interesa stručne i šire javnosti za poslovanje banaka.

Ulaskom Hrvatske u EU raste i interes za usporedbama s bankama u drugim zemljama EU, kako onima u Eurozoni, tako i onima izvan nje.

I do sada su postojali različiti statistički izvori, prikazi i analize. U njihovom je predstavljanju prednjačila Hrvatska narodna banka (*Bilten o bankama, Standardni prezentacijski format, Financijska stabilnost* i.t.d.), a za njom i Hrvatska udruga banaka otkako je 2007. pokrenula seriju *HUB Analiza*. Kvartalni *HUB Pregled* zamislili smo kao redovitu seriju u okviru šire publikacije *HUB Analiza*.

Unatoč postojanju različitih izvora informacija, u Hrvatskoj udruzi banaka postojalo je nepodijeljeno mišljenje o tome da ne postoji centralno mjesto na kojemu bi se na pregledan i jednostavan način moglo pristupiti glavnim pokazateljima o poslovanju banaka u Hrvatskoj. Statistički izvori, prikazi i publikacije nalaze se na raznim mjestima, a objedinjeni prikazi poput *Biltena o bankama* HNB-a izlaze sa značajnim vremenskim pomakom. Zbog toga često kasne za događajima i promjenama u trendovima. Isti je slučaj bio s *HUB Analizama* u kojima su se neke važne teme obrađivale samo jednom godišnje, što nije osiguralo ažurnost informacija (npr. usporedbe kamatnih stopa).

Kvartalni *HUB Pregled* trebao bi u isto vrijeme udovoljiti kriteriju ažurnosti, jednostavnosti i preglednosti. Neke teme koje su u okviru *HUB Analiza* obrađivane jednom godišnje (kamatne stope, troškovi izvora sredstava, zarade i indeks regulacijskog opterećenja) sada se predstavljaju redovito, što osigurava ažurnost informacija. Jednostavnost i preglednost osigurana je grafičkim prikazima ispod kojih se nalaze kratki komentari o kretanjima. Za dublje analize čitatelj će i dalje morati konzultirati druge publikacije u okviru *HUB Analiza*, publikacija HNB-a i radova drugih istraživača, analitičara, stručnjaka i institucija. Isto vrijedi i za čitatelje koji će tražiti uvid u izvorne podatke. Naime, upravo radi preglednosti i jednostavnosti ovdje ne predstavljamo tablične i druge prikaze izvornih podataka, nego samo grafičke prikaze. Metodologija koja se nalazi na kraju Pregleda uputit će čitatelja na statističke izvore.

HUB Pregled podijeljen je u sedam dijelova. Prvi dio prikazuje izvore sredstava banaka. Drugi prikazuje plasmane. Treći prikazuje kamatne stope i troškove regulacije. Zarade se prikazuju u četvrtom dijelu. Peti dio predstavlja rizike i kapitalizaciju banaka, s posebnim naglaskom na kvalitetu i klasifikaciju kreditnog portfelja. Šesti dio sadrži prikaz strukturnih pokazatelja sustava, a sedmi prikazuje aktivnosti stambenih štedionica. Na kraju se nalaze metodološke napomene i spisak statističkih izvora.

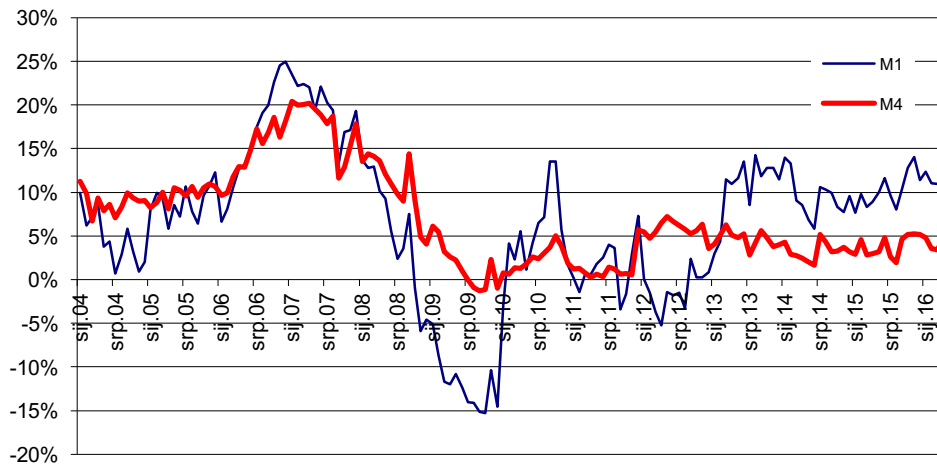
NAGLASCI

- Blago je ubrzan rast monetarnih agregata M1 i M4.
- Sve vrste kamatnih stopa nalaze se u padu, a bitne kamatne stope, osim kamatnih stopa na stambene kredite, kreću se u okviru intervala za države euro područja.
- Kreditni oporavak još nije počeo. Banke koriste viškove likvidnosti za razduživanje prema inozemstvu i tako doprinose smanjenju vanjskog duga.
- Veoma visoka premija rizika zemlje u usporedbi s drugim sličnim državama postavlja ograničenje bržem smanjenju kamatnih stopa.
- Izlazak iz recesije pronalazi odraza u daljnjem smanjenju omjera loših kredita i rastu njihova pokrića rezervacijama.
- Doda li se tome otprije visoka stopa kapitalne adekvatnosti, hrvatski bankarski sustav pokazuje se iznimno stabilnim.

IZVORI SREDSTAVA BANAKA

1. Novčana masa M1 i ukupna likvidna sredstva M4

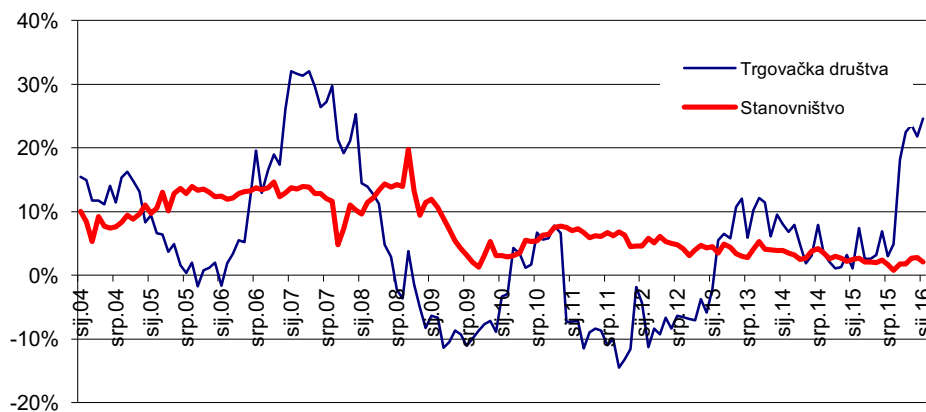
Stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine 01:2004.-04:2016.

Ukupna likvidna sredstva M4 u prva četiri mjeseca 2016. rasla su po prosječnoj stopi od 4,1% u odnosu na isto razdoblje prošle godine, dok je novčana masa M1 u istom razdoblju rasla po prosječnoj stopi od 10,6%. Došlo je do ubrzanja u odnosu na isto razdoblje prošle godine kada su ovi agregati rasli po stopama od 3,3% i 8,6%.

2. Depoziti stanovništva i depoziti poduzeća

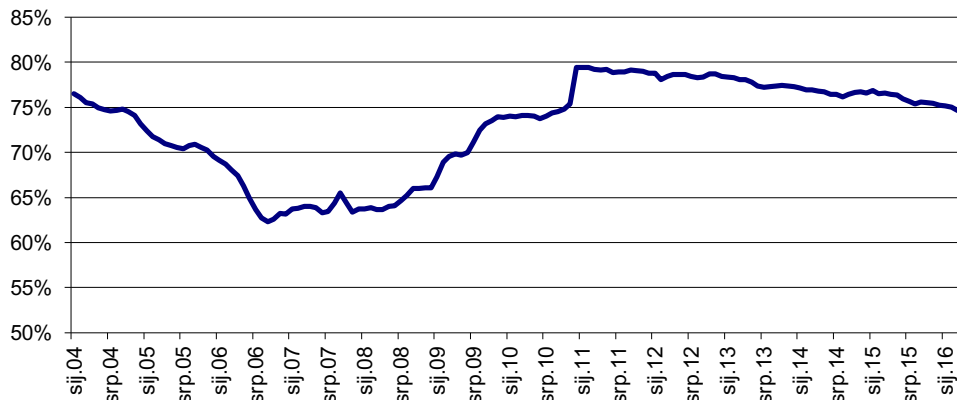
Stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine 01:2004.-04:2016.

Od siječnja do travnja 2016. godine depoziti stanovništva zabilježili su prosječan rast od 1%, dok su trgovačka društva zabilježila značajniji prosječan rast od 21%, što najvećim dijelom održava priljev sredstava od prodaje TDR-a iz trećeg kvartala 2015. godine.

3. Udjel deviznih u ukupnim depozitima stanovništva

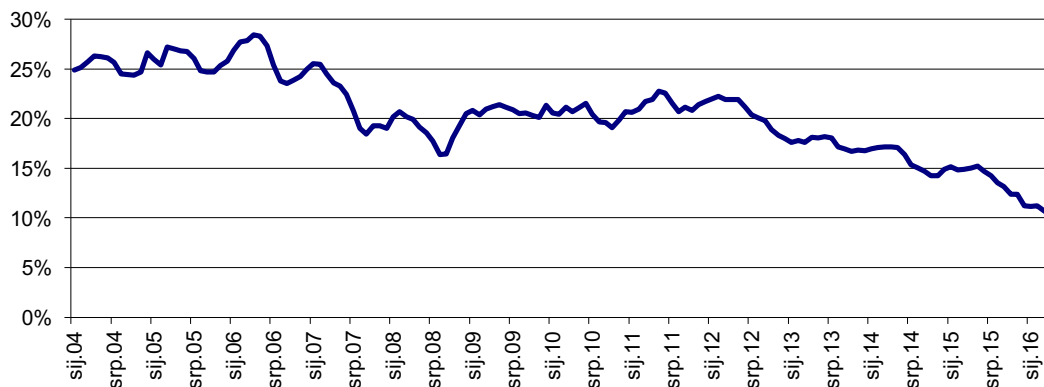
01:2004.-04:2016. u %

Udjel deviznih u ukupnim depozitima stanovništva smanjivao se do sredine 2006., kada je dotaknut minimum od oko 65%. Početak krize u drugoj polovici 2008. doveo je do porasta udjela deviznih depozita na gotovo 80%. Od kraja 2010. do sredine 2014. udjel deviznih u ukupnim depozitima kućanstava blago se smanjivao, a iako je tijekom druge polovice 2014. i početkom 2015. došlo do blagog porasta, udjel je do kraja 2015. pao na razinu od 75,3%, što je jedna od najnižih razina od 2010. godine. U 2016. godini udjel deviznih depozita nastavio se blago smanjivati te je krajem ožujka pao ispod razine od 75%.

4. Udjel inozemne u ukupnoj pasivi

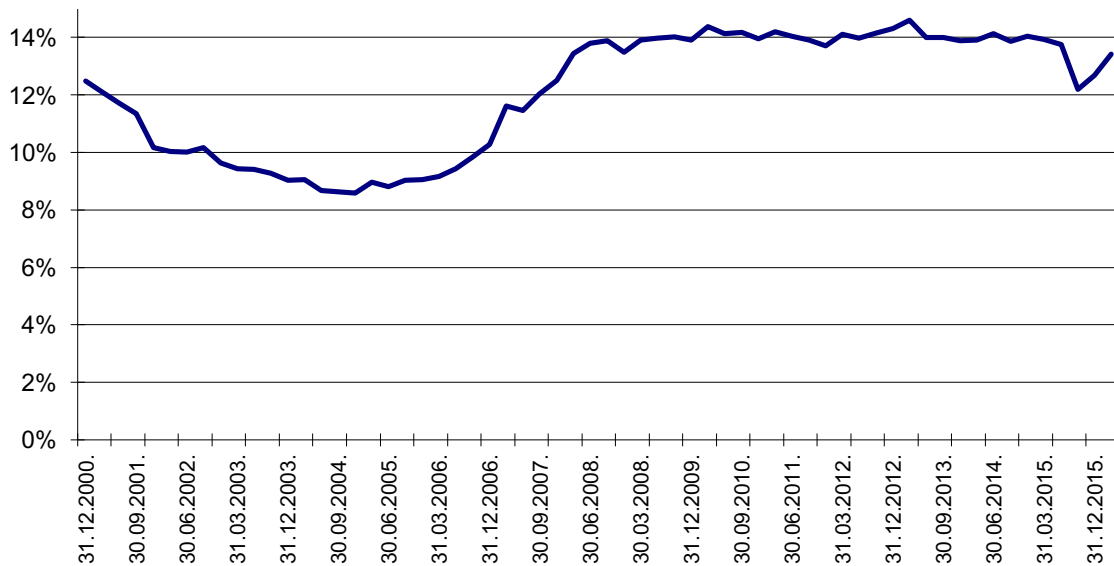
01:2004.-04:2016. u %

Inozemni izvori predstavljaju važan izvor financiranja hrvatskih banaka. No, njihova se važnost u uvjetima slabe potražnje za kreditima smanjuje, jer nema potrebe za financiranjem rasta kredita. Prvi lokalni minimum udjela inozemne u ukupnoj pasivi od 16,6% dostignut je u kolovozu 2008. Nakon eskalacije financijske krize 2008. udjel se prvo povećao i potom dulje vrijeme ostao stabilan oko 20%. Međutim, u drugoj polovici 2012. udjel se ponovo počeo smanjivati. Krajem travnja 2016. dosegnut je povijesni minimum od 10,2%. Po toj se osnovi smanjuje i vanjski dug. Banke se razdužuju u inozemstvu zbog rasta relativno jeftinijih domaćih depozita, visoke likvidnosti i slabe potražnje za kreditima.

5. Udjel kapitala u ukupnoj pasivi

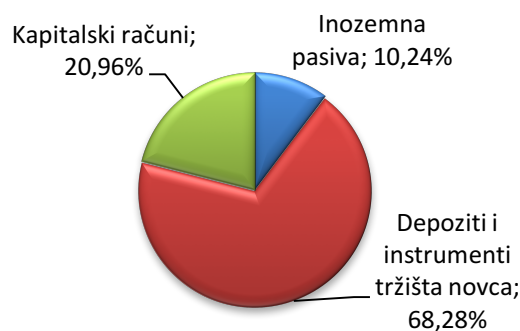
Q4:2000.-Q1:2016. u %

Kapital predstavlja važan izvor financiranja hrvatskih banaka. Udjel kapitala u ukupnoj bilančnoj svoti između 13% i 14% postignut je na početku krize. Od tada se udjel kapitala u ukupnim izvorima stabilno kretao oko 14%. Pad u trećem kvartalu 2015. na razinu od 12,2% dogodio se pod utjecajem troškova konverzije kredita u švicarskom franku. U posljednjem kvartalu 2015. udjel kapitala u bilanci ponovno je porastao i nastavio rasti u prvom kvartalu 2016., kada se nalazio na razini od 13.4%.

6. Struktura izvora sredstava banaka

31.03.2016. u %

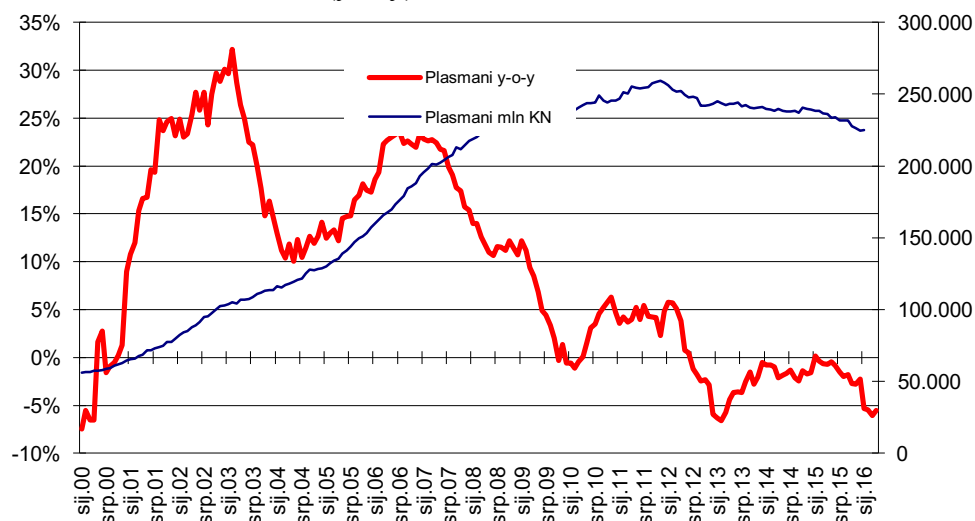

Struktura izvora sredstava hrvatskih banaka veoma je stabilna. Prikazana struktura reprezentativna je za dulje vremensko razdoblje, iako je primijećeno smanjenje udjela inozemne pasive i rast udjela domaćih izvora.

PLASMANI BANAKA

7. Plasmani

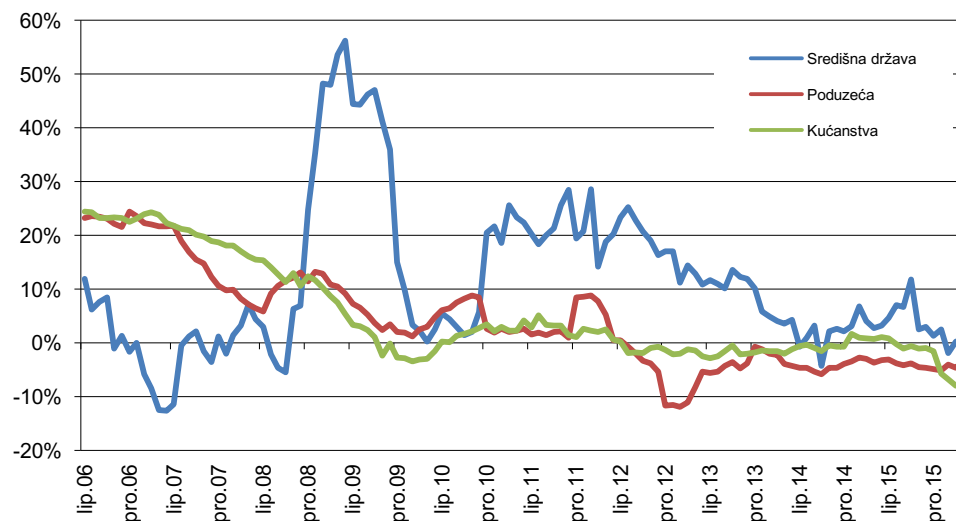
Iznos u mln KN i stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine (y-o-y) 01:2004.-04:2016.

Ukupni plasmani kreditnih institucija u travnju 2016. bili su oko 6% manji u odnosu na isti mjesec prethodne godine. U apsolutnim iznosima došlo je do smanjenja za više 13 milijardi kuna. Važnu ulogu u tome imaju prodaje kreditnih portfelja i konverzije kredita u švicarskom franku u eure. Do najvećeg mjesečnog pada u 2016. godini došlo u siječnju (preko 4 milijarde kuna) nakon čega je intenzitet pada usporio, a u travnju je zabilježen blagi rast.

8. Krediti stanovništvu, trgovačkim društvima i državi

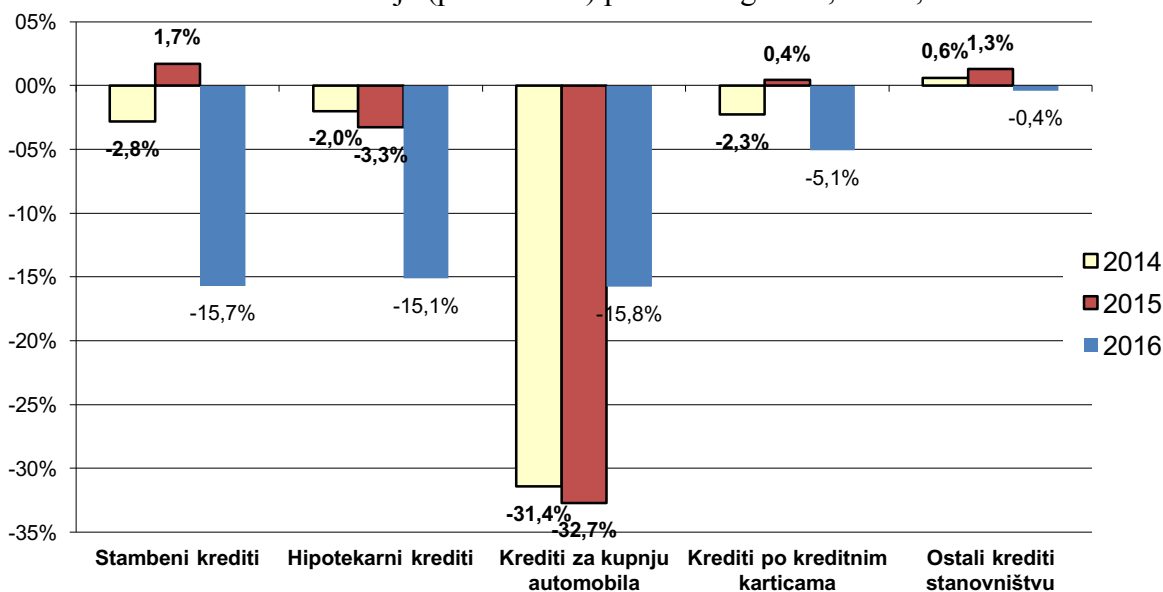
Stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine 01:2004.-04:2016.

Plasmani poduzećima bilježili su međugodišnji pad kroz 2015. Negativni trendovi nastavljeni su u i prva četiri mjeseca 2016., kada su krediti poduzećima bili prosječno 4,2% niži u odnosu na prethodnu godinu. Kreditiranje sektora stanovništva bilježilo je pozitivne stope rasta u prvj polovici 2015. godine, uglavnom zbog tečajnih razlika, ali od srpnja 2015. dolazi do pada. Zatim je slijedila konverzija, tako da je od siječnja od travnja 2016. zabilježen pad od 7,1% na godišnjoj razini. Iako se promjene uglavnom događaju zbog promjena tečaja i konverzija, krediti kućanstvima za sada ne pokazuju znakove realnog oživljavanja.

9. Stope rasta kredita stanovništvu prema vrstama

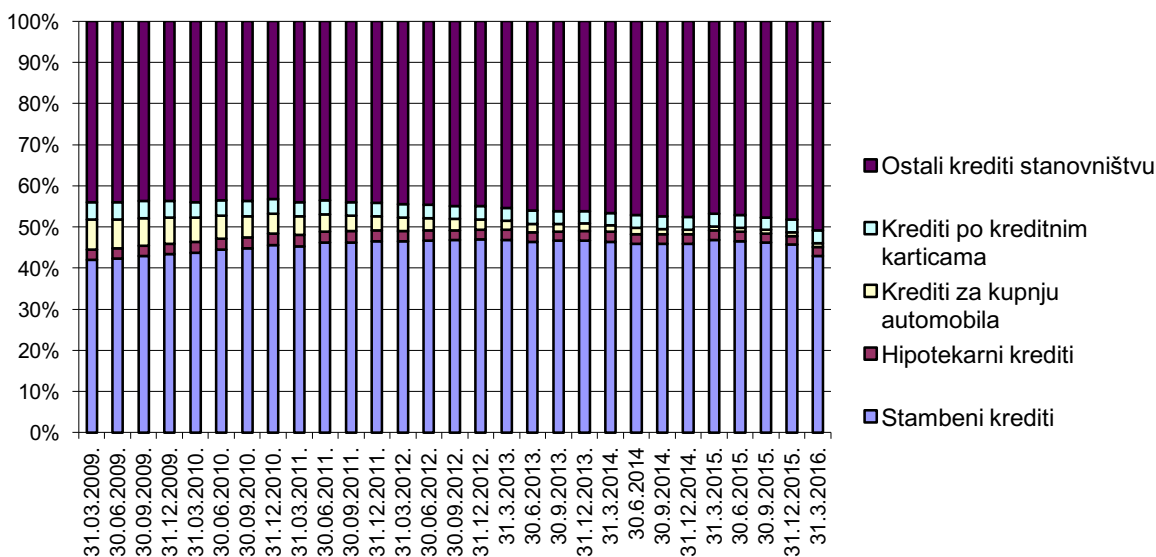
u odnosu na isto razdoblje (prvi kvartal) prethodne godine, 2014., 2015. i 2016.

U prvom kvartalu 2016. došlo je do ubrzanog pada stambenih kredita i hipotekarnih kredita (utjecaj konverzije), kredita po kreditnim karticama i ostalih kredita stanovništvu. S druge strane, krediti za kupnju automobila zabilježili su usporavanje pada u odnosu na prethodne godine.

10. Struktura kredita stanovništvu po vrstama

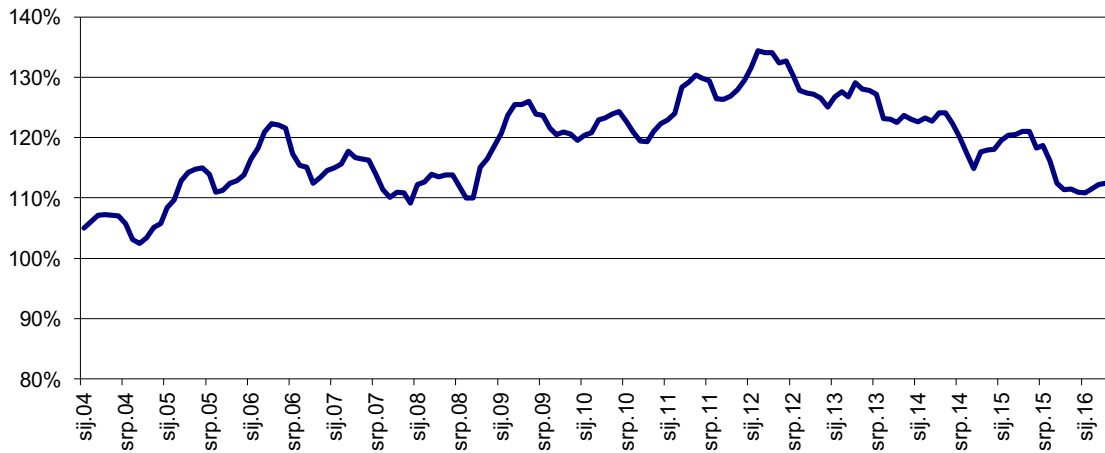
Q1:2009.-Q1:2016.

U prvom kvartalu 2016. došlo je do blagog povećanja udjela ostalih kredita te snažnijeg smanjenja udjela stambenih kredita. Udjel ostalih kategorija kredita ostao je na približno istoj razini. Promjene se događaju uglavnom zbog tečajnih razlika i konverzije.

11. Omjer kredita i depozita

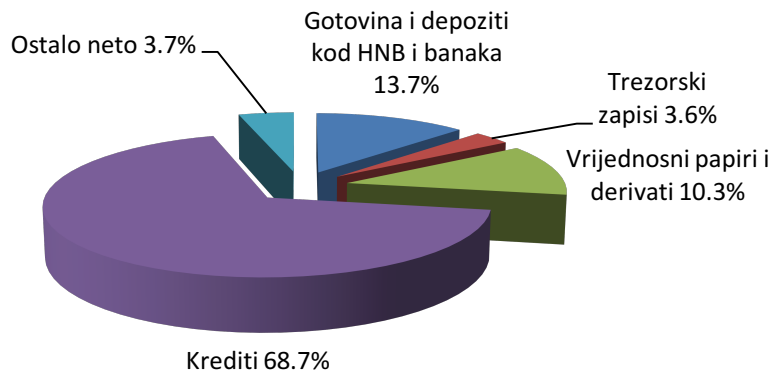
01:2004.-04:2016.

U posljednjih nekoliko mjeseci došlo je do blagog povećanja omjera kredita i depozita te se u odnosu na kraj 2015. godine ovaj omjer povećao sa 110,9% na 112,5%. Bez obzira na blagi rast omjera, on se i dalje nalazi na relativno niskoj razini, koja je usporediva s 2008. godinom.

12. Struktura aktive banaka

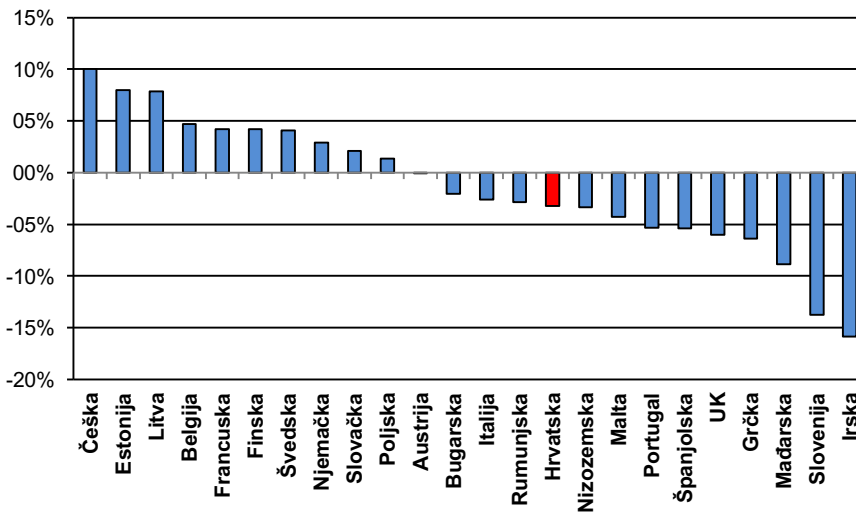
31.03.2016.

U prvom kvartalu 2016. nastavljen je porast udjela kredita i vrijednosnih papira i smanjenja udjela gotovine i depozita, što znači da se viškovi likvidnosti koriste za razduživanje, uglavnom prema inozemstvu. S obzirom da nije došlo do oporavka kreditiranja, promjenu treba tumačiti kao posljedicu smanjenja dugoročnih kreditnih izvora i međubankarskih depozita. Promjena je logična u uvjetima vrlo visoke likvidnosti i slabe potražnje za kreditima.

13. Stopa rasta kredita poduzećima u EU i Hrvatskoj

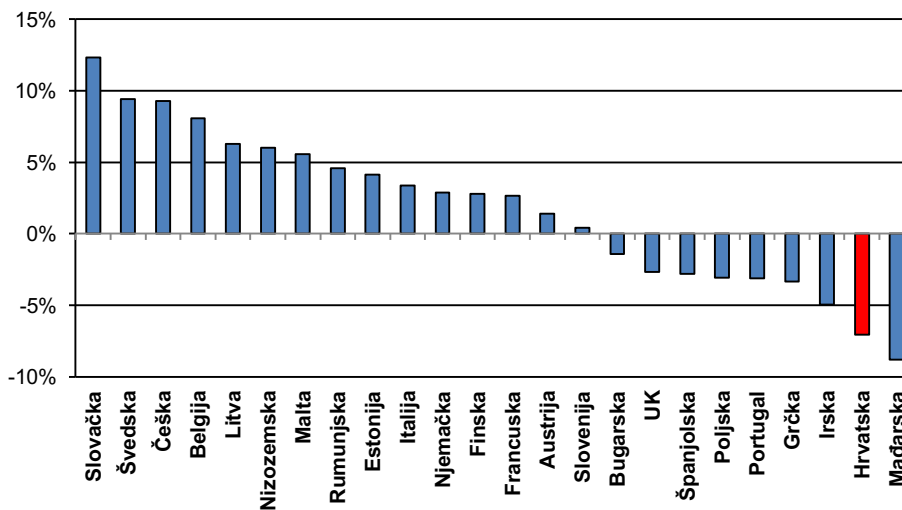
30.04.2016./30.04.2015. u %

Deset europskih zemalja zabilježilo je rast kredita poduzećima u travnju 2016. u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Hrvatska je po godišnjoj stopi smanjenja kredita poduzećima bila peta u Europi, između Rumunjske i Nizozemske, među zemljama koje su zabilježile pad kreditne aktivnosti. Najveći pad kredita poduzećima zabilježen je u Mađarskoj, Sloveniji i Irskoj.

14. Stopa rasta kredita stanovništvu u EU i Hrvatskoj

30.04.2016./30.04.2015. u %

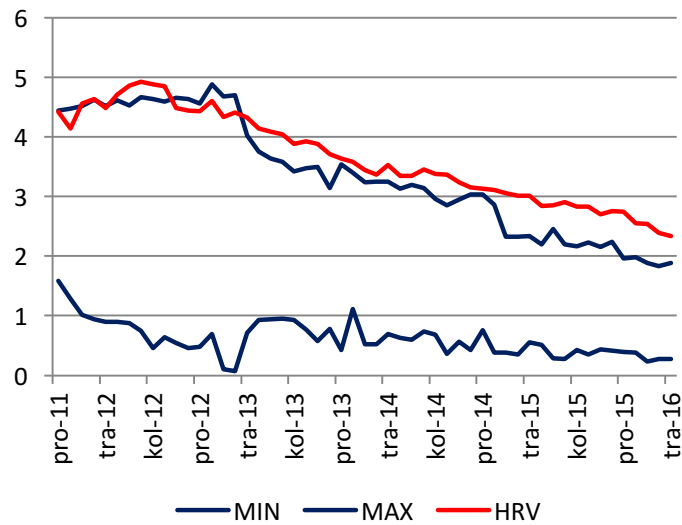

Pad (nominalnih) kredita stanovništvu u travnju 2016. za 7% u odnosu na isti mjesec prethodne godine Hrvatsku smješta među zemlje s najvećim padom kredita. Treba uzeti u obzir da je nominalni pad izazvan troškom konverzije i tečajnim razlikama. Bez toga krediti stanovništvu bi se kretali oko razina s početka prošle godine ili u malom plusu, slično kao u Sloveniji i Austriji. Najbrži rast kredita stanovništvu u EU zabilježen je u Slovačkoj i Švedskoj, dok je najveći pad zabilježen u Mađarskoj.

KAMATNE STOPE I TROŠKOVI REGULACIJE

15. Prosječne kamatne stope na dugoročne depozite stanovništva u eurima

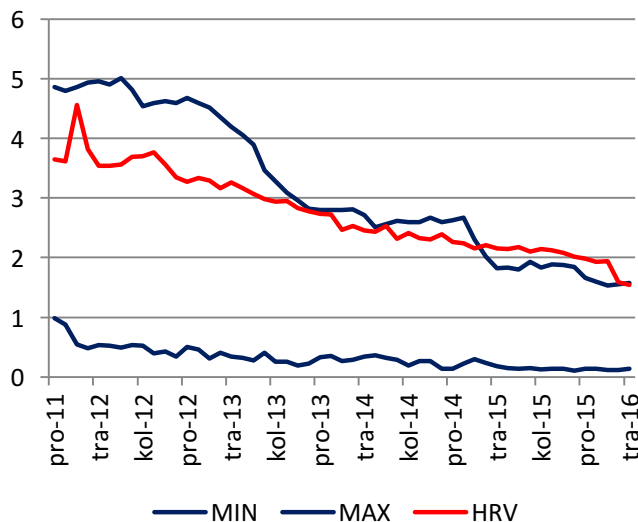
12:2011.-04:2016.

Kamatne stope na dugoročne depozite stanovništva u eurima u hrvatskim bankama nalaze se u brzom padu ispod praga od 3%. Teže prema 2%, ali su još uvijek veće od gornjeg praga intervala kamatnih stopa u zemljama koje su uvele euro (MAX pokazuje prosjek za zemlju članicu eurozone koja ima najviše pasivne kamatne stope, a MIN prosjek za zemlju članicu eurozone koja ima najniže kamatne stope).

16. Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite stanovništva u eurima

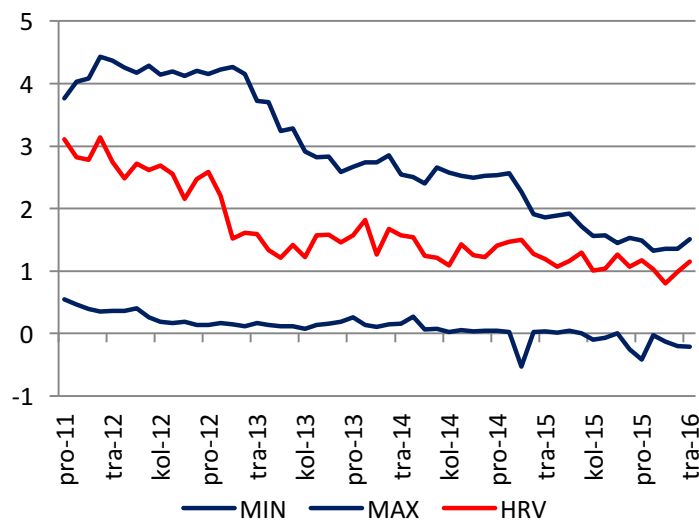
01:2004.-04:2016.

Ove kamatne stope kod hrvatskih banaka kontinuirano padaju, po prvi put su se spustile ispod praga od 2%, pri čemu je tijekom 2016. zabilježen značajniji pad prosječnih kamatnih stopa, koje su ponovno dosegnule gornji interval kamatnih stopa u zemljama koje su uvele euro.

17. Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite poduzeća u eurima

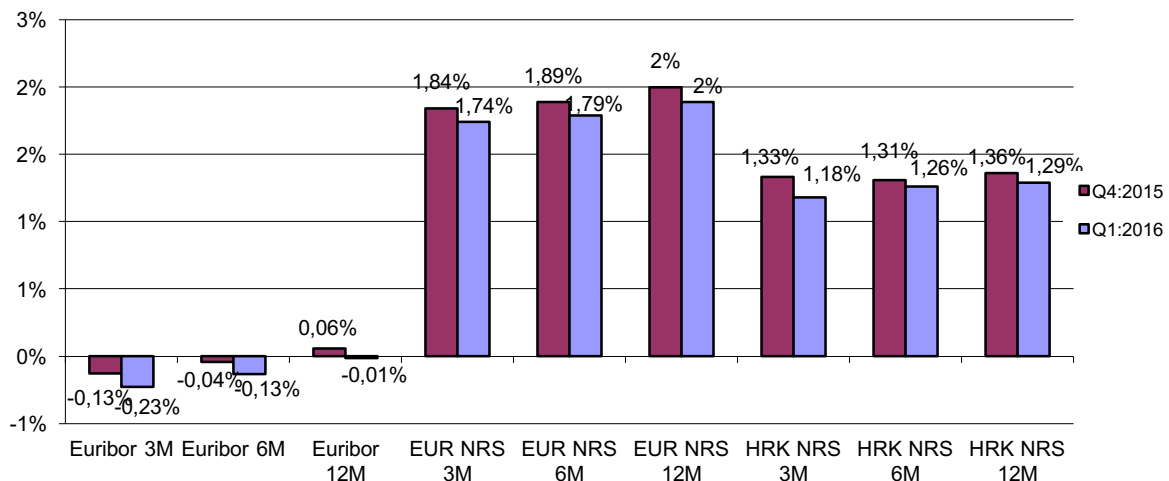
01:2004.-04:2016.

Kamatne stope u Hrvatskoj kreću se u okviru intervala euro područja još od polovice 2011., jer više stope u prosjeku nude banke u Grčkoj i na Cipru. Treba primijetiti da su kamatne stope za depozite poduzeća postale negativne u zemljama s najnižim kratkoročnim kamatnim stopama na depozite poduzeća.

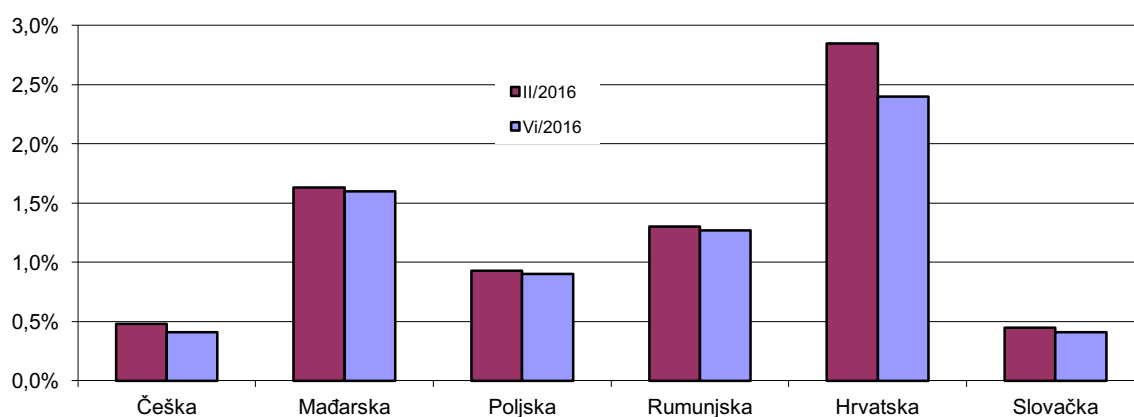
18. Referentne kamatne stope

Q3:2015.-Q1:2016.

Nacionalne referentne stope (NRS) nastavile su se smanjivati u prvom tromjesečju 2016. Istovremeno je i Euribor svih ročnosti zabilježio blagi pad i postao negativan i na rok od 12 mjeseci. Premija rizika koja je sadržana u razlici NRS-EURIBOR kretala se iznad 2 postotna boda, malo manje od premije rizika sadržane u CDS *spread*-u odnosno *spread*-u državnih obveznica. Pritisak na pad kamatnih stopa očito se nastavlja.

19. CDS spread (podaci na dan 20.06.2016.)

Hrvatska premija rizika i dalje je najveća u regiji uz Mađarsku. U odnosu na kraj prvog kvartala 2016. došlo je do smanjenja spreada u svim promatranim zemljama, pri čemu pad spreada u Hrvatskoj signalizira da trenutačna politička nestabilnost u očima investitora ne predstavlja značajniji rast rizika.

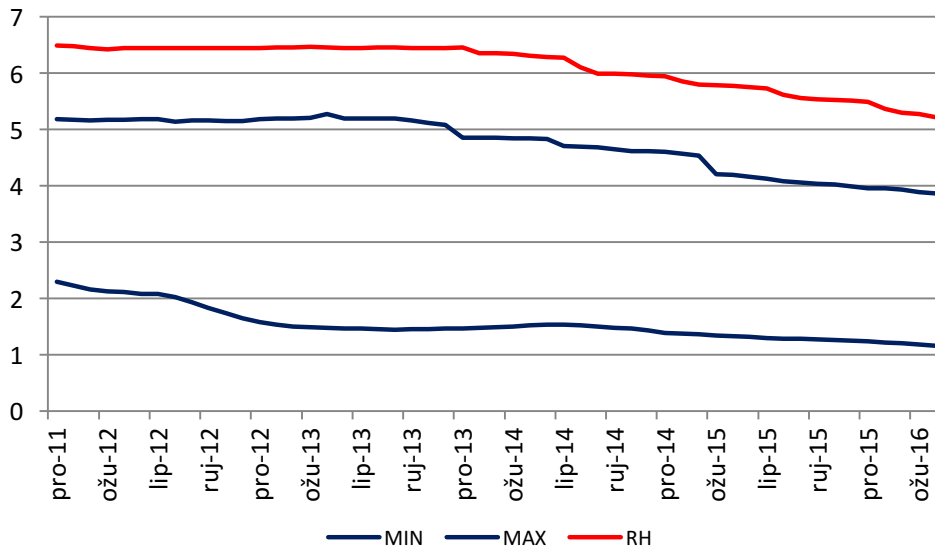
20. Indeks regulacijskog opterećenja IRO u baznim bodovima (bps) 01:2004.-04:2016.

Bruto trošak regulacije i dalje bilježi trend smanjenja koji je uvjetovan padom pasivnih kamatnih stopa. Trošak se spustio ispod razine od 60 baznih bodova. Od ove godine u obzir se uzima i trošak uplata banaka u sanacijski fond (oko 10 baznih bodova na godišnjoj razini), no efekt pada pasivnih kamatnih stopa dominira nad efektom nove regulacije, pa se indeks ukupnoga troška nalazi u padu.

21. Prosječne kamatne stope na stambene kredite stanovništvu

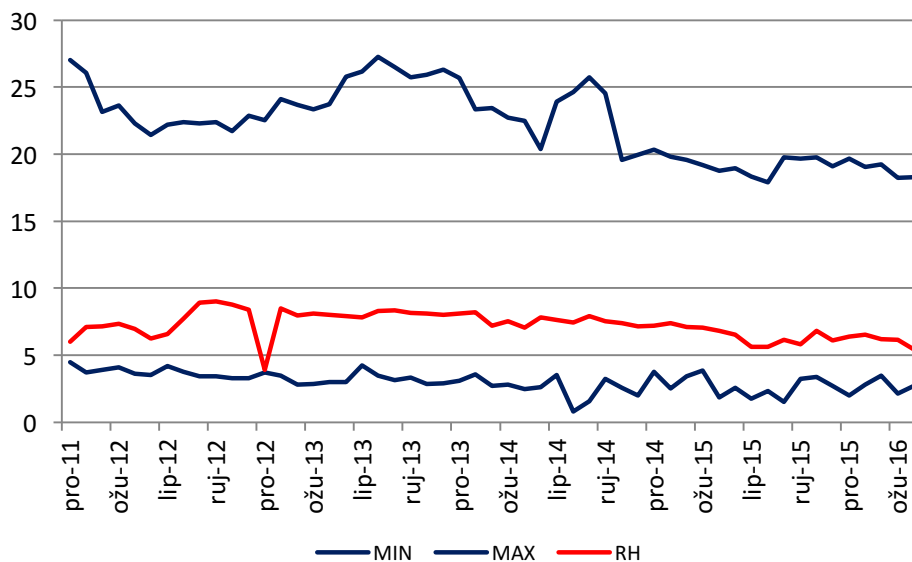
01:2003.-04:2016.

Nova statistika ECB-a u koju je uključena i Hrvatska pruža uvid u uže efektivne kamate stope na stambene kredite s rokom dospeljeća preko 5 godina. One su u Hrvatskoj u travnju 2016. iznosile 5,2%, bile su u padu i kretale su se iznad gornjeg ruba intervala kamatnih stopa za države koje su uvele euro. Među zemljama članicama koje nisu uvele euro veće kamatne stope na stambene kredite imale su Mađarska i Bugarska.

22. Prosječne kamatne stope na potrošačke kredite stanovništvu

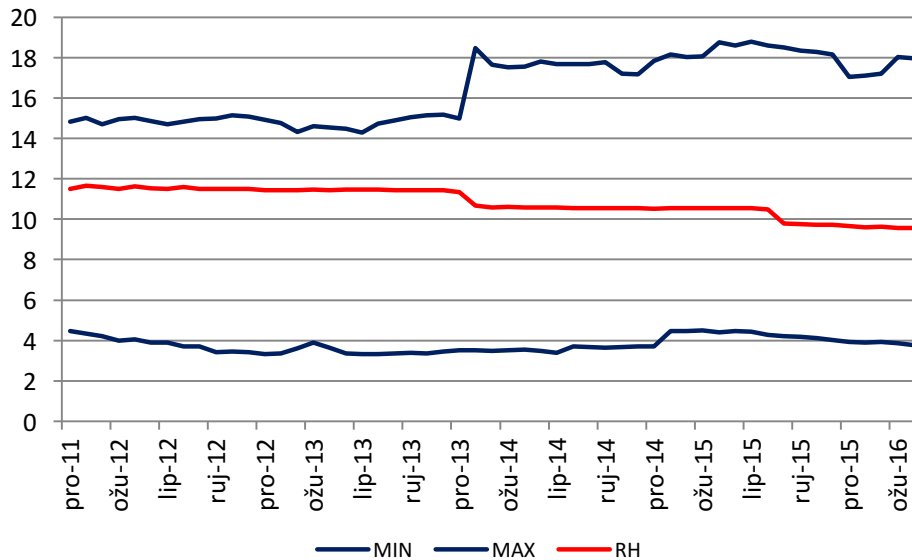
01:2003.-04:2016.

Kamatna stopa na potrošačke kredite od 1 do 5 godina u siječnju 2016. iznosila je 5,4% i nalazila se unutar intervala kamatnih stopa euro područja. Više stope zabilježene su u bankama u baltičkim državama, Slovačkoj, Grčkoj, Španjolskoj, Portugalu, te u Danskoj i Velikoj Britaniji. U državama članicama EU iz srednje i istočne Europe koje nemaju euro, kamate su u prosjeku više nego u Hrvatskoj.

23. Prosječne kamatne stope na okvirne kredite stanovništvu

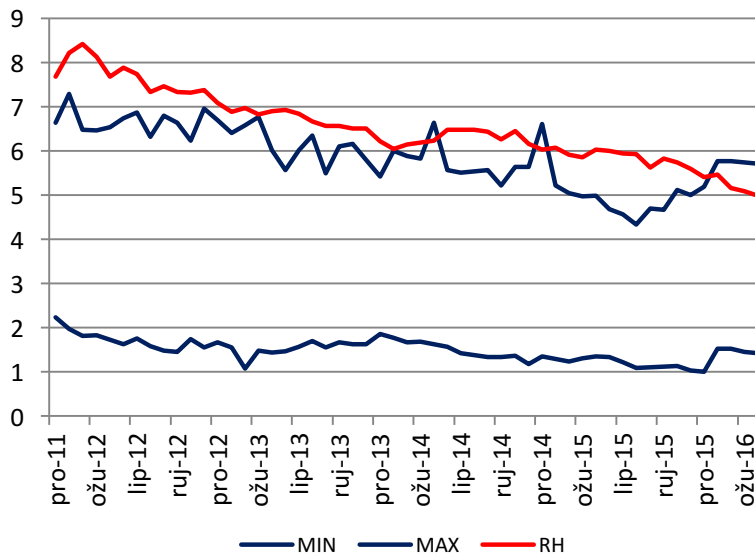
01:2003.-04:2016.

Kamatna stopa od 9,6%, koliko je u travnju 2016. u prosjeku zabilježeno kod hrvatskih banaka, kreće se unutar intervala euro područja. Više kamatne stope od hrvatskih banaka imaju banke u Estoniji, Latviji, Slovačkoj i Grčkoj.

24. Prosječne kamatne stope na kratkoročne kredite poduzećima

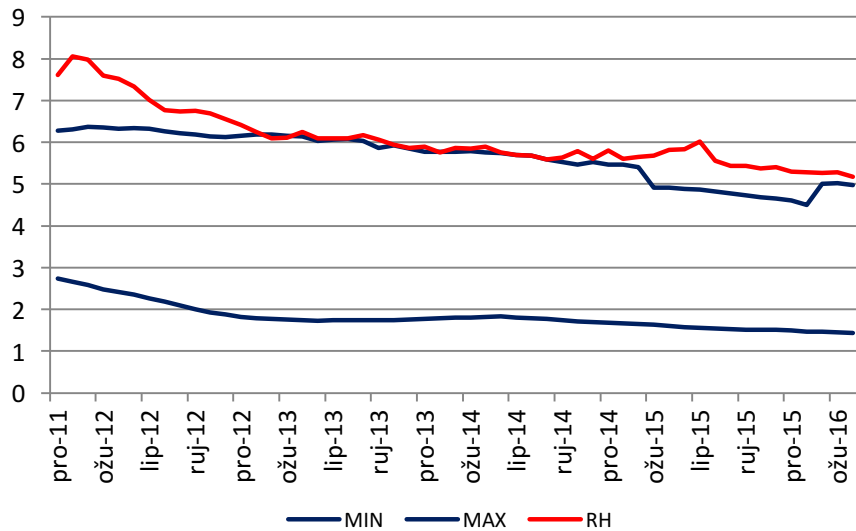
01:2003.-04:2016.

Kamatne stope na ovu vrstu kredita (5% u prosjeku u travnju 2016.) od početka 2016. kreću se unutar intervala za zemlje koje su uvele euro. To je posljedica smanjenja kamatnih stopa na kratkoročne kredite poduzećima u Hrvatskoj i rasta kamatnih stopa kod država članica koje su uvele euro, a imaju višu razinu prosječnih kamatnih stopa na kratkoročne kredite poduzećima; riječ je o Grčkoj i Cipru.

25. Prosječne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima

01:2003.-04:2016.

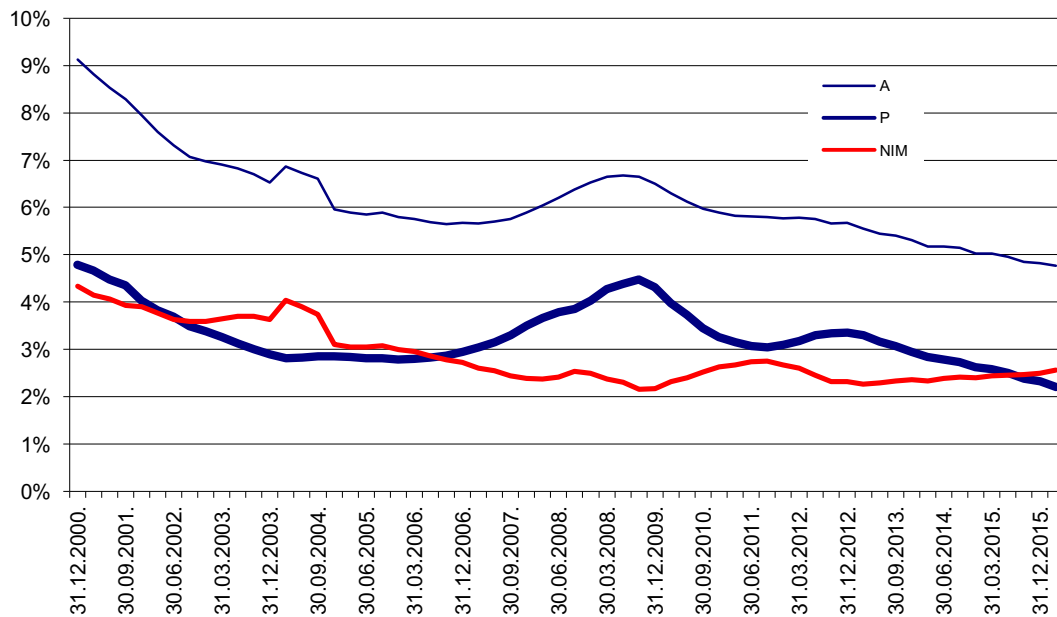

Prosječne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima (preko 5 godina) u Hrvatskoj se od kraja 2014. kreću iznad gornje granice intervala euro područja. Među državama članicama koje još nisu uvele euro niže kamatne stope od hrvatskih banaka imaju banke u Poljskoj, Češkoj i Mađarskoj.

ZARADE

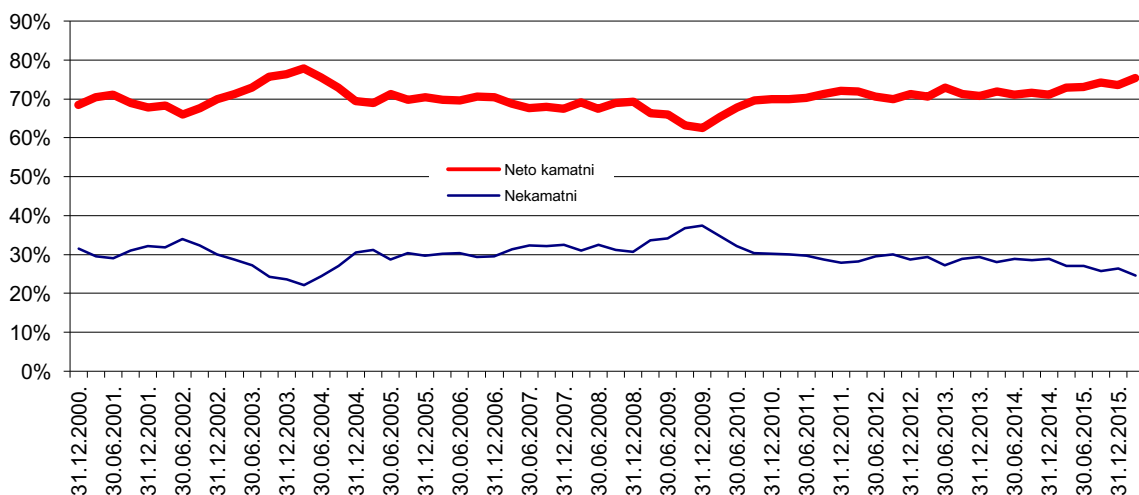
26. Neto kamatna marža (NIM)

$NIM = A$ (prosječno naplaćena aktivna kamatna stopa) – P (prosječno plaćena pasivna kamatna stopa) Q4:2000.-Q1:2016.

Pomični prosjek neto kamatne marže od početka 2013. bilježi blagi rast zbog bržeg pada pasivnih od aktivnih kamatnih stopa. Godišnji rast marže u prvom kvartalu 2016. iznosi 0,12 postotnih bodova.

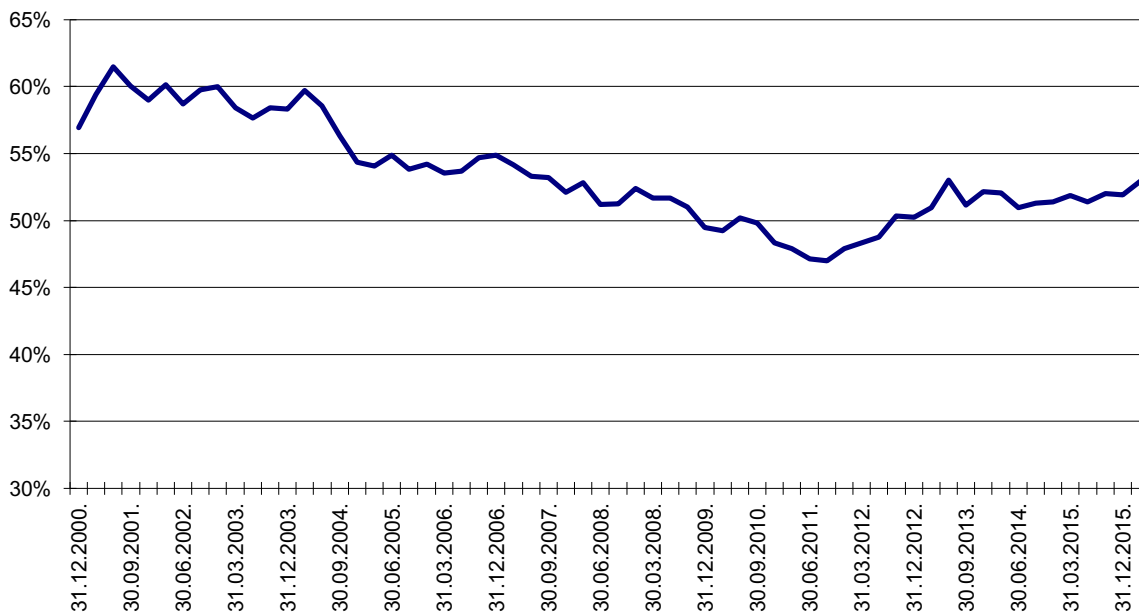
27. Udio neto kamatnog i nekamatnog prihoda u ukupnom prihodu Q4:2000.-Q1:2016.

Udjel neto kamatnog prihoda u strukturi zarada hrvatskih banaka u prvom kvartalu 2016. porastao je za 2,5 postotnih bodova u odnosu na prvi kvartal 2015. i dosegno vrijednost od 75,3%.

28. Omjer operativnih troškova i dohotka / *cost-income* omjer

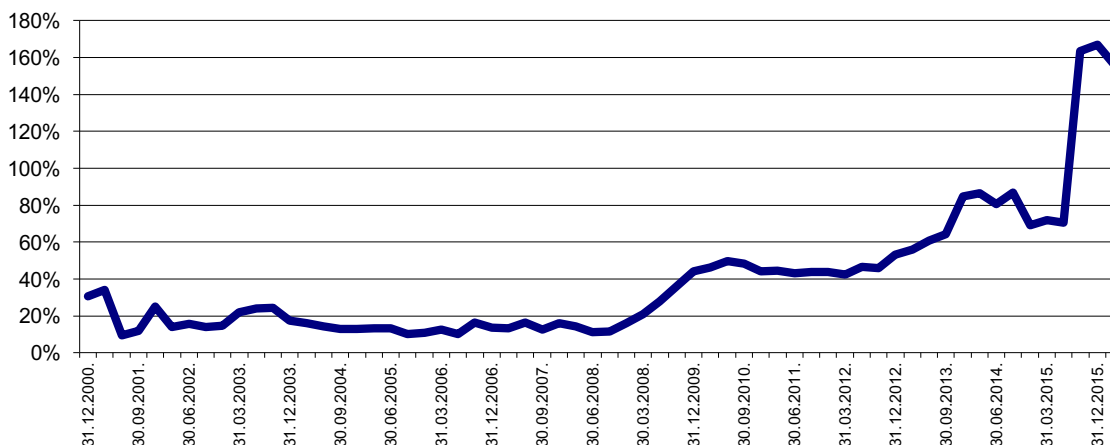
Q4:2000.-Q1:2016.

Dugoročni trend povećanja troškovne efikasnosti (pada omjera troškova i dohotka) zaustavljen je u drugoj polovici 2011. između 45% i 50%. Tada je započeo blagi rast troškovnog opterećenja koje je u prvom kvartalu 2016. doseglo razinu od 52,9%, što je za 1,1 postotni bod više u odnosu na prvi kvartal 2015. godine.

29. Ukupni troškovi rezerviranja za gubitke u % rezultata prije rezerviranja

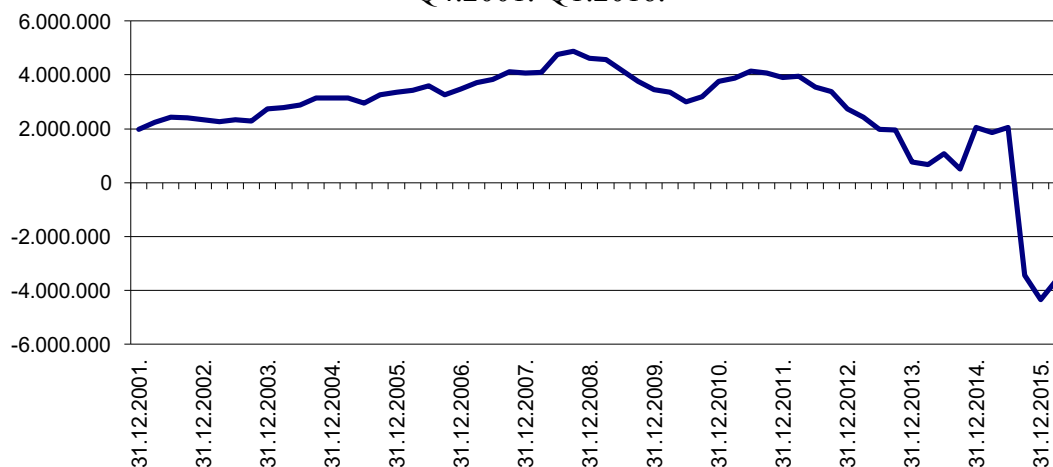
Q4:2000.-Q1:2016.

Prvi vrhunac opterećenja neto operativnog rezultata troškovima ispravaka vrijednosti i rezerviranja trajao je od trećeg kvartala 2013. do trećeg kvartala 2014. U zadnjem kvartalu 2014. opterećenje se spustilo ispod još uvijek visokih 70%. Opterećenje je u prvom i drugom kvartalu 2015. stagniralo na toj razini, ali je zbog troškova vezanih uz konverziju kredita u švicarskim francima na kraju 2015. godine jednokratno poraslo na visokih 167%. Nakon toga se u prvom kvartalu 2016. počelo postupno smanjivati te je doseglo razinu od 156%.

30. Dobit nakon oporezivanja / neto dobit

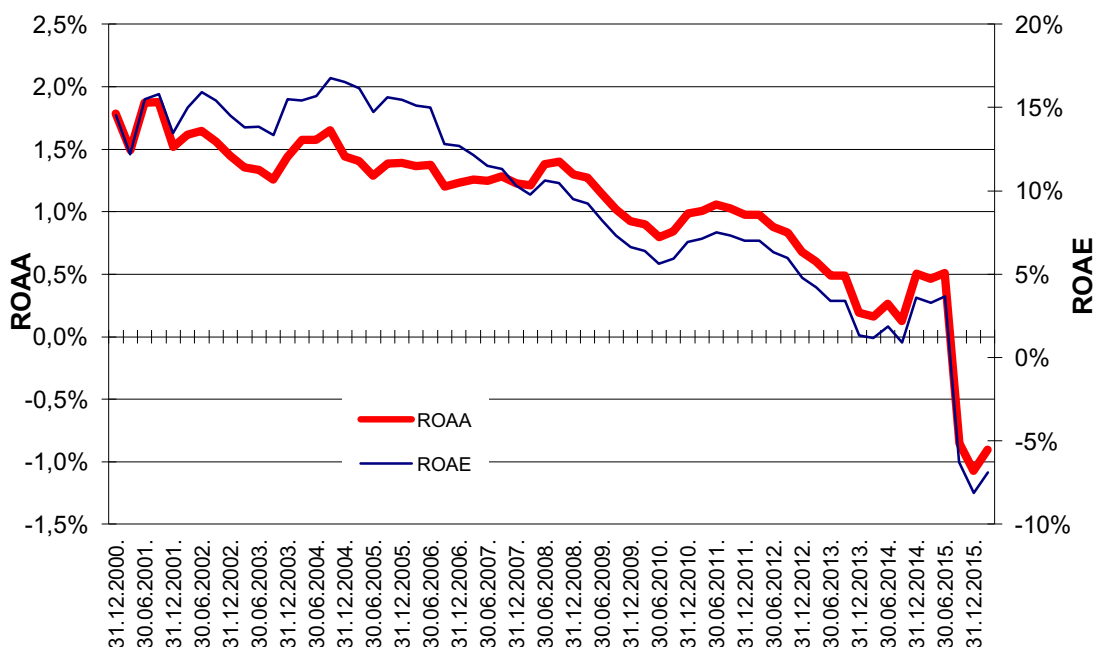
Neto dobit zadnja četiri kvartala u 000 kuna
Q4:2001.-Q1:2016.

Nakon stabilizacije dobiti na razini oko 2 milijarde kuna na godišnjoj razini tijekom 2014. i prva dva kvartala 2015., u trećem i četvrtom kvartalu došlo je do značajnih gubitaka zbog troškova vezanih uz konverziju kredita u švicarskom franku. Na kraju 2015. godišnji gubitak bankarskog sustava iznosio je 4,3 milijarde kuna. U prvom kvartalu 2016. zahvaljujući dobiti došlo je do blagog smanjenja kumulativnog gubitka, koji je iznosio 3,6 milijarde kuna u razdoblju od drugog tromjesečja 2015. do prvog tromjesečja 2016.

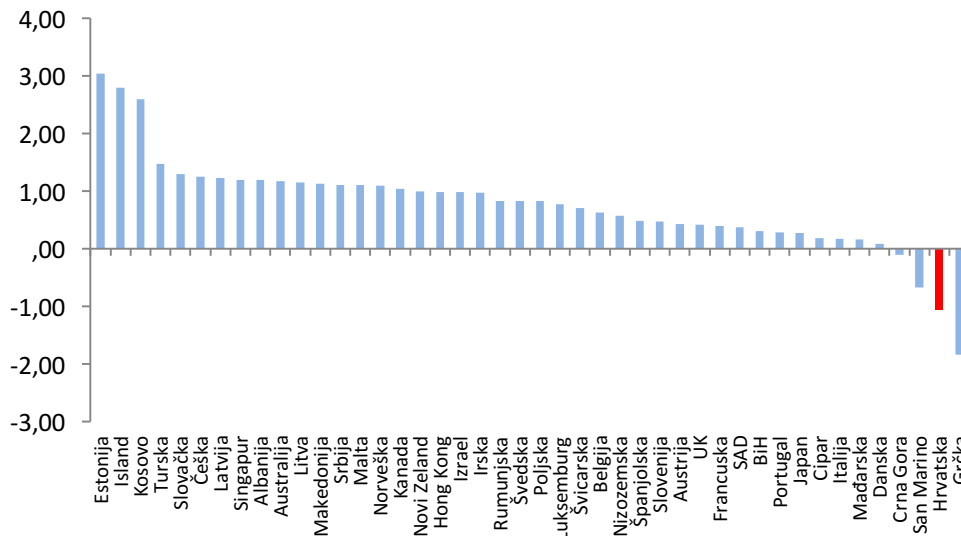
31. Povrat na prosječnu aktivu (ROAA) i prosječni kapital (ROAE)

Q4:2000.-Q1:2016.

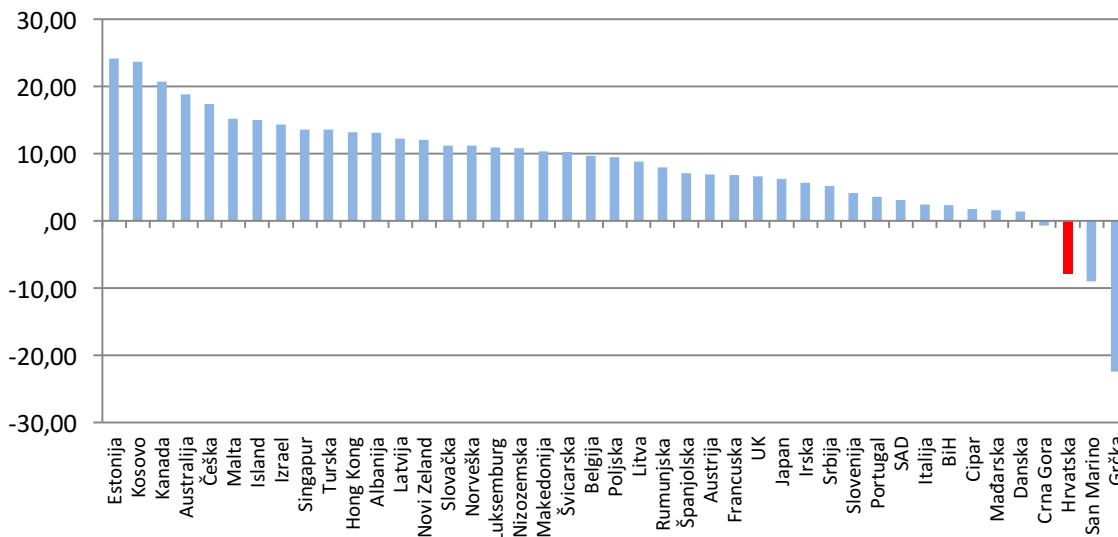
Nakon značajnog pada pokazatelja profitabilnosti u 2015. godini, koji su uzrokovani problemima vezanim uz konverziju švicarskoga franka, u prvom kvartalu 2016. pad je usporen te je došlo do blagog oporavka profitabilnosti, pri čemu je povrat na imovinu iznosio -0,9%, a na kapital -6,9%.

32. Povrat na prosječnu aktivu (ROAA) u %: međunarodna usporedba prema zadnjim objavljenim usporedivim podacima u bazi FSI

Prema podacima iz baze IMF Financial Soundness Indicators, hrvatske banke su se prema povratu na prosječnu imovinu nalazile pri dnu ljestvice, između San Marina i Grčke. Najprofitabilnije banke u ovoj skupini imale su Estonija i Island.

33. Povrat na prosječni kapital (ROAE) u %: međunarodna usporedba prema zadnjim objavljenim usporedivim podacima u bazi FSI

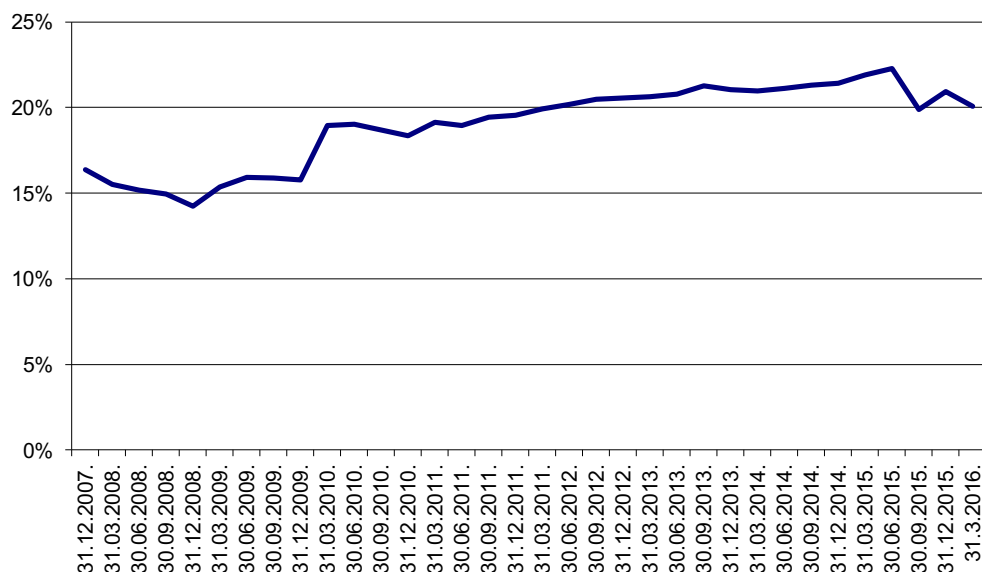

Kao i kod prethodnog pokazatelja, prema povratu na prosječni kapital Hrvatska se nalazi u skupni zemalja s negativnim povratom, između Crne Gore i San Marina. Najprofitabilnije europske zemlje prema ovom pokazatelju su Estonija i Kosovo.

KAPITALIZACIJA I RIZICI

34. Stopa adekvatnosti kapitala

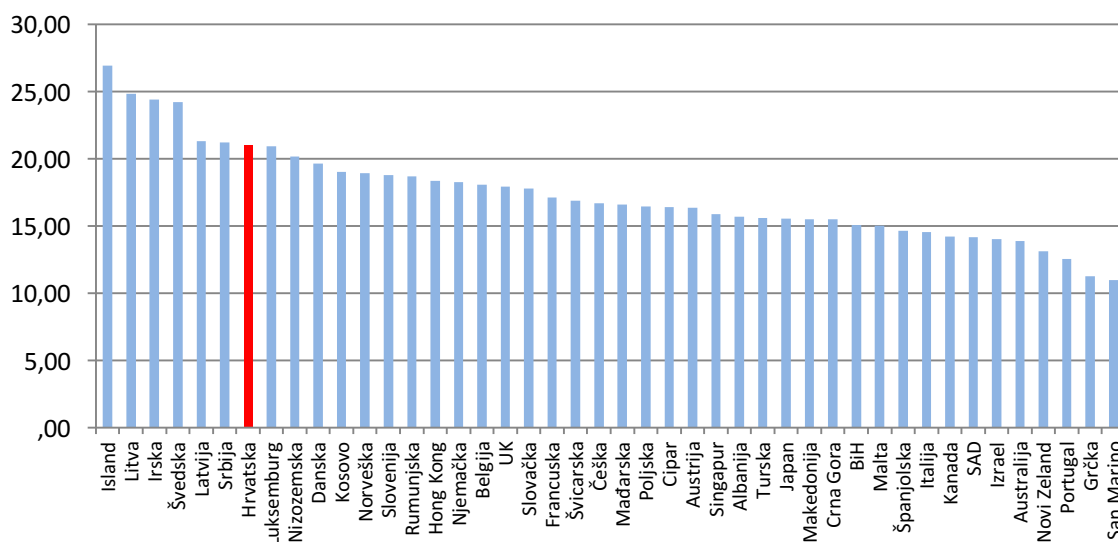
Q4:2007.-Q1:2016.

Nakon što je dosegla maksimum od 22,3% u drugom kvartalu 2015., stopa adekvatnosti kapitala u trećem je kvartalu pala na 19,9% zbog troškova vezanih uz konverziju kredita u švicarskom franku. U posljednjem kvartalu 2015. godine stopa adekvatnosti kapitala ponovno je blago porasla na razinu od 20,7%, ali je tijekom prvog kvartala 2016. ponovno smanjena na 20,1%.

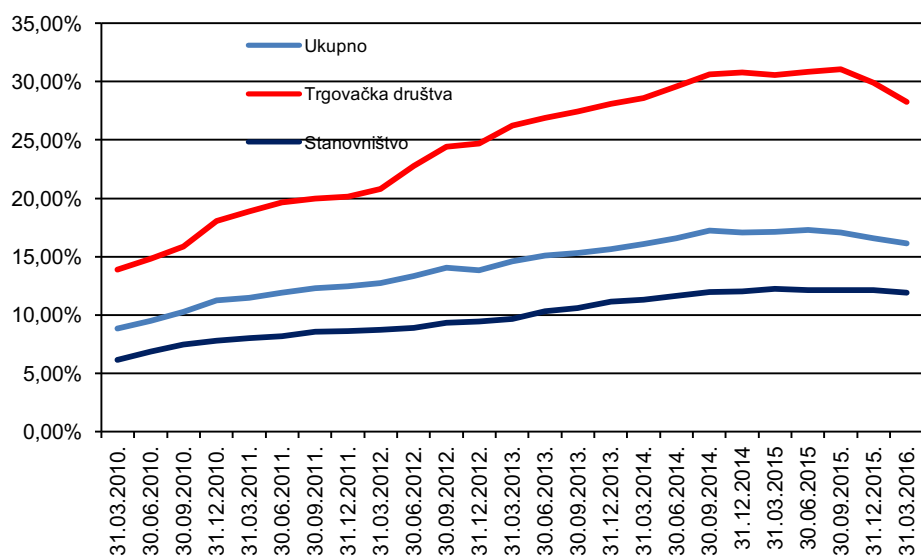
35. Stopa adekvatnosti kapitala: međunarodna usporedba

prema zadnjim objavljenim usporedivim podacima u bazi FSI

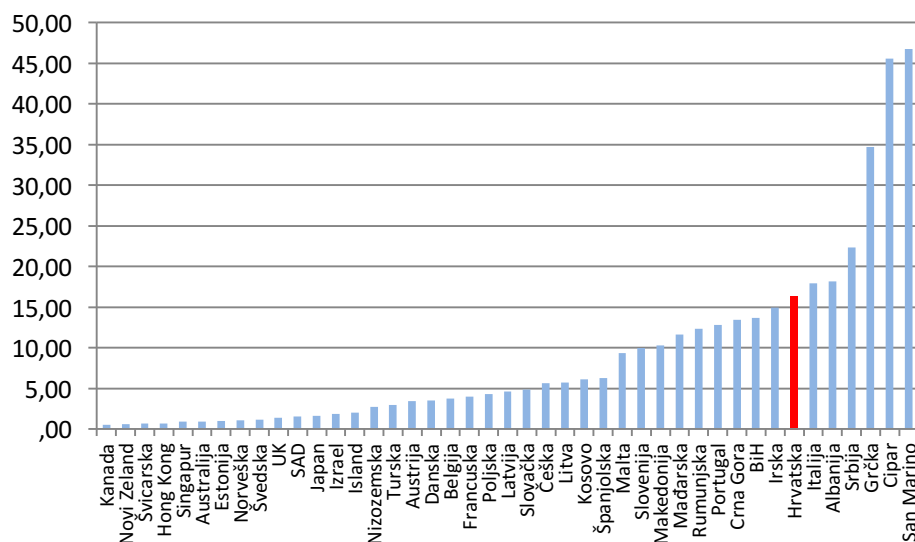
Stopa adekvatnosti kapitala hrvatskih banaka jedna je od najviših među europskim državama koje izvještavaju MMF u okviru baze podataka *Financial Soundness Indicators*. Hrvatska je unatoč rastu kapitalne adekvatnosti zabilježila pad na listi zbog rasta adekvatnosti kapitala u bankama u Švedskoj i Bugarskoj.

36. Omjer loših kredita: stanovništvo i trgovačka društva Q1:2010.-Q1:2016.

U prvom kvartalu 2016. došlo je do daljnjeg smanjenja udjela loših kredita u ukupnim kreditima te je ukupan omjer loših kredita dosegnuo razinu od 16,1%. Kretanja se mogu objasniti padom omjera loših kredita u sektoru trgovačkih društava zbog oporavka od recesije.

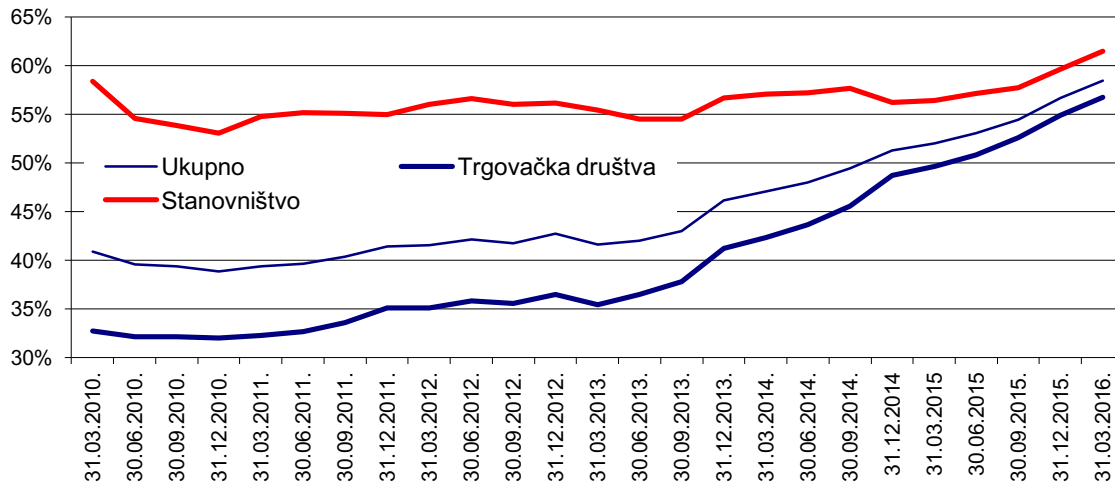
37. Omjer loših kredita: međunarodna usporedba prema zadnjim objavljenim usporedivim podacima u bazi FSI

Hrvatska se prema ovom pokazatelju nalazi uz Irsku i Italiju i blizu Crne Gore, BiH i Srbije, što znači da se sličnost ekonomskih i strukturnih problema odražava i u omjeru loših kredita.

38. Stopa pokrića loših kredita rezervacijama za gubitke

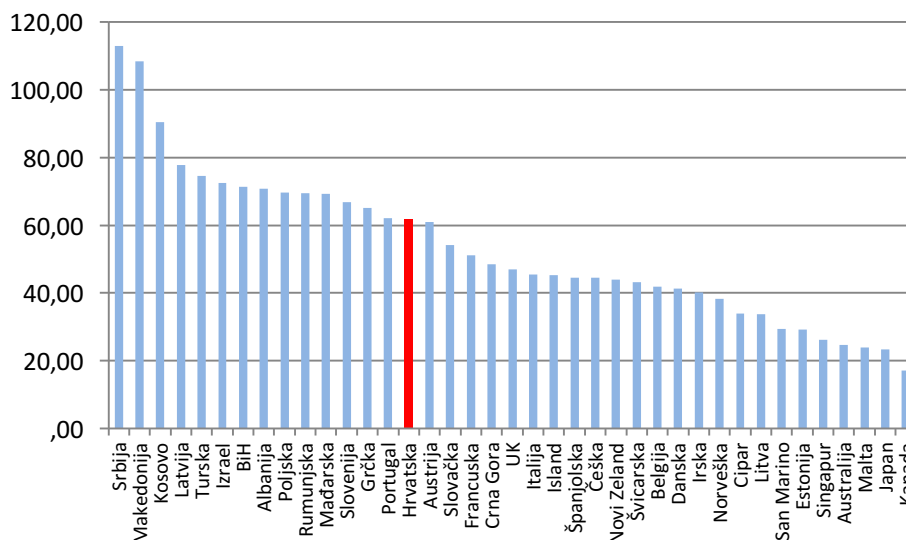
Q1:2010.-Q1:2016.

Pokrivenost loših kredita ispravicima vrijednosti i rezervacijama počela je brže rasti 2013. zbog strožih regulatornih zahtjeva HNB-a. Ukupna stopa pokrića u četvrtom je kvartalu 2014. prešla 50%. U prvom kvartalu 2016. rast je nastavljen, a stopa pokrića loših kredita u sektoru poduzeća nastavila se približavati ukupnoj stopi pokrića od 58%.

39. Stopa pokrića loših kredita rezervama za gubitke: međunarodna usporedba

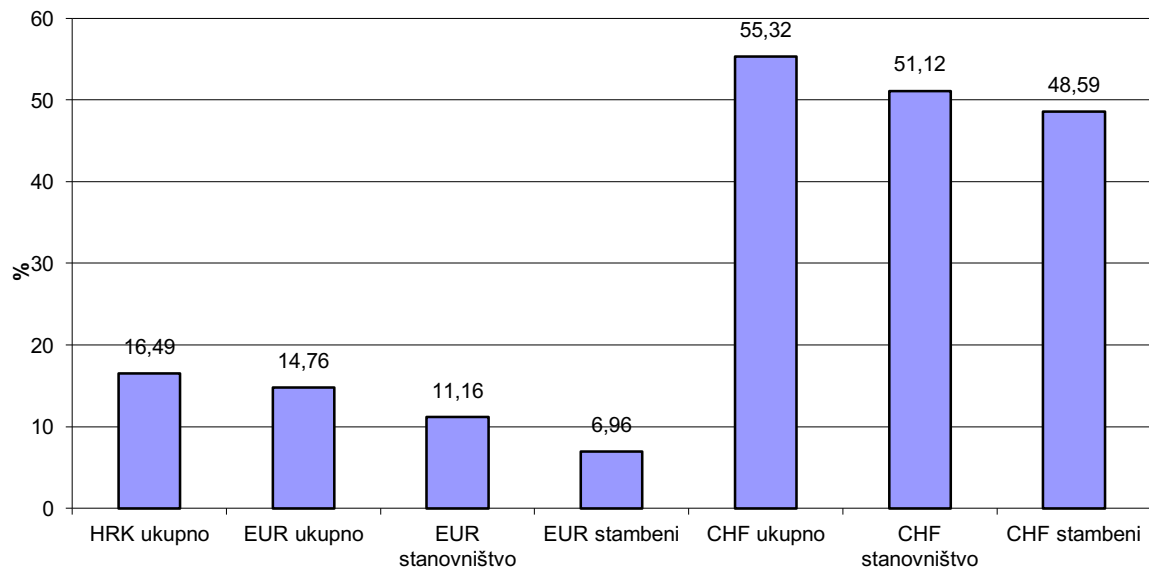
prema zadnjim objavljenim usporedivim podacima u bazi FSI

Pokrivenost loših kredita ispravicima vrijednosti i rezervacijama nalazi se približno u sredini prikazane liste zemalja, uz Portugal, Grčku, Austriju i Slovačku. Ovo je pokazatelj čija je međunarodna usporedivost najslabija, jer države koriste različita pravila klasifikacije plasmana i formiranja rezervacija.

40. Valutna struktura omjera loših kredita

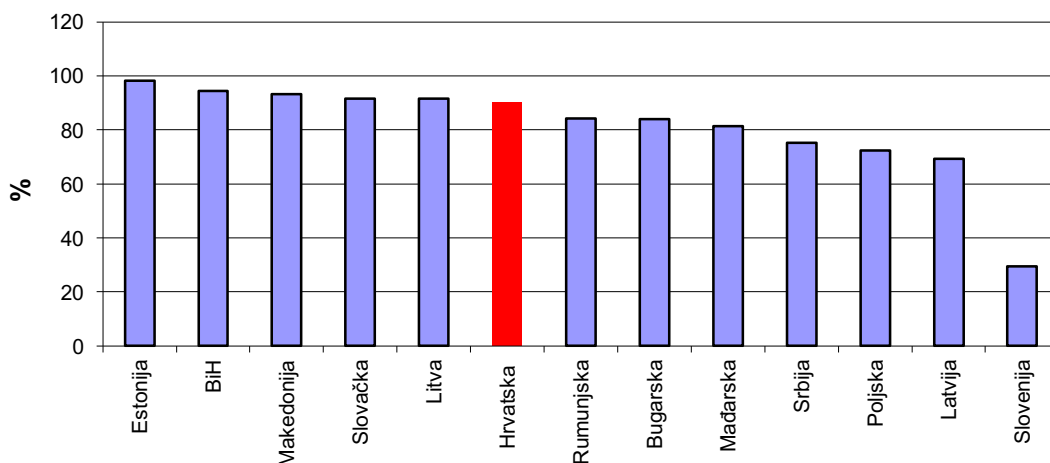
30.03.2016.

Kod stambenih kredita problem naplate se javlja u gotovo sedam puta većem postotku kod kredita vezanih uz švicarski franak nego kod kredita vezanih uz vrijednost eura. Visina omjera loših kredita nakon konverzije ne prikazuje realno stanje, već omjere samo za mali broj kredita koji nisu konvertirani.

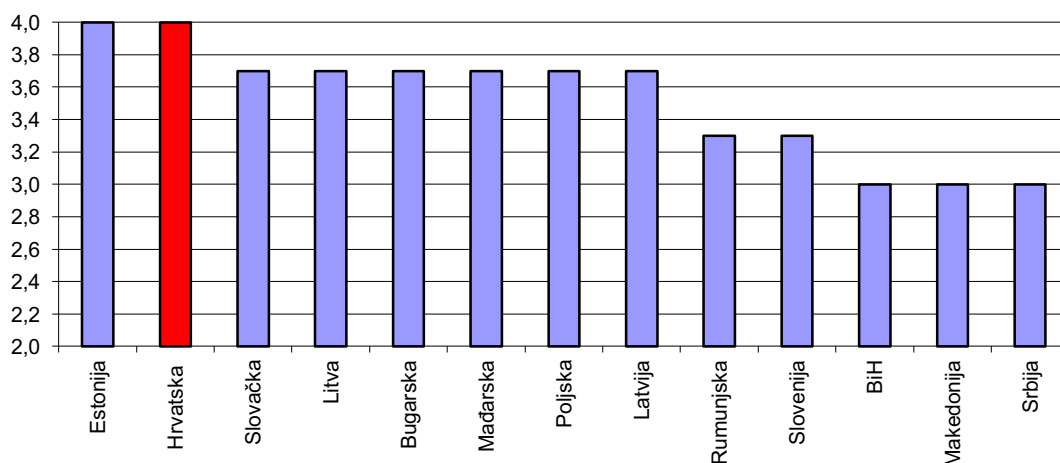
STRUKTURNI POKAZATELJI

41. Udjel banaka u vlasništvu stranih osoba u ukupnoj aktivi u % prema zadnjim objavljenim podacima EBRD-a

S udjelom banaka u vlasništvu stranih osoba u ukupnoj aktivi od oko 90% hrvatski se bankovni sustav pokazuje kao tipičan tranzicijski bankovni sustav. Zanimljivo je primijetiti da su se problemi u bankama u zadnjoj krizi javljali i u vrlo otvorenim sustavima (Estonija), kao i u onima koji su bili manje otvoreni prema stranom vlasništvu u bankama (Slovenija, Latvija, Mađarska).

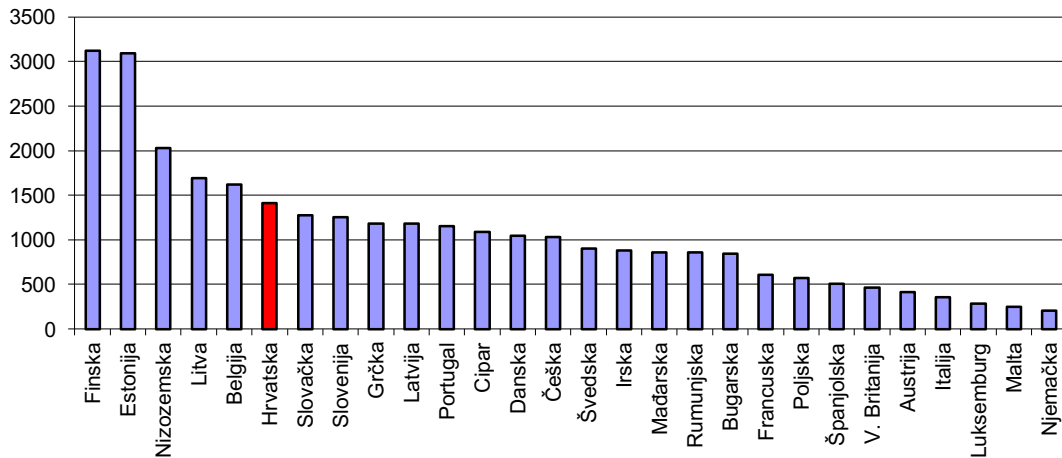
42. EBRD-ov indeks reformi u bankarstvu (max = 4) prema zadnjim objavljenim podacima

Samo su Hrvatska i Estonija prema ovom indeksu dosegle maksimalnu vrijednost, što znači da su uspostavile solventne privatne banke sposobne zadovoljiti potražnju za kreditima, adekvatan stupanj konkurencije i sklad s međunarodnim propisima koji uređuju područje bankarstva.

43. HHI – Hirschman Herfindahlov indeks koncentracije banaka

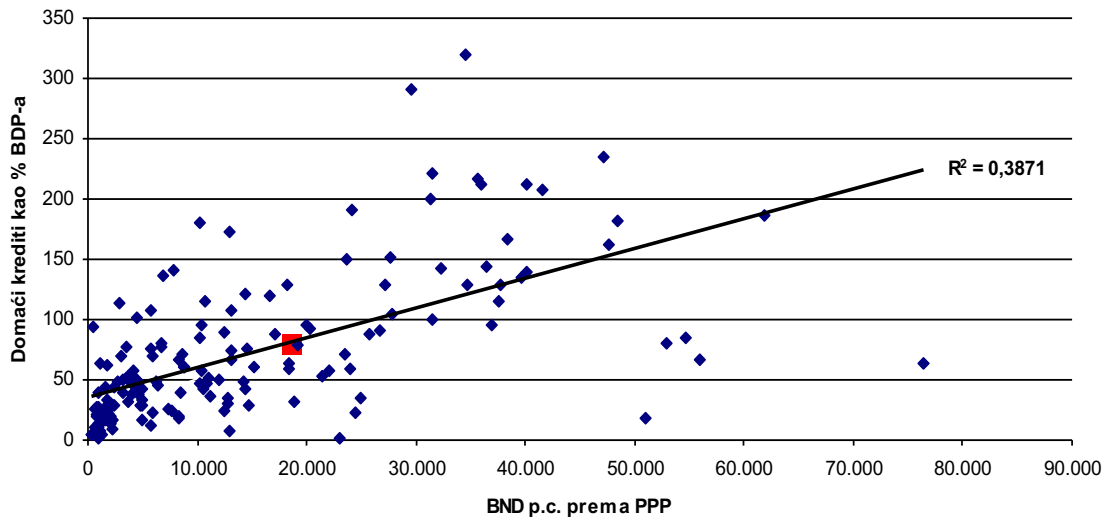
(zbir kvadrata tržišnih udjela x 10,000; veća vrijednost = veća koncentracija)

Veličina zemlje odnosno tržišta u bitnome određuje koncentraciju banaka; sve velike europske zemlje imaju HHI manji od 700. Većina malih zemalja (uz očekivani izuzetak Luksemburga i Malte) ima HHI od oko 1,000 na više. Hrvatska se s vrijednošću indeksa između 1,400 i 1,500 smješta u okviru prosjeka skupine manjih zemalja, uz bok Litvi, Belgiji, Slovačkoj i Sloveniji.

44. Domaći krediti / BDP naspram BDP po stanovniku prema PPP-u

Prosjek 2007.-2014.

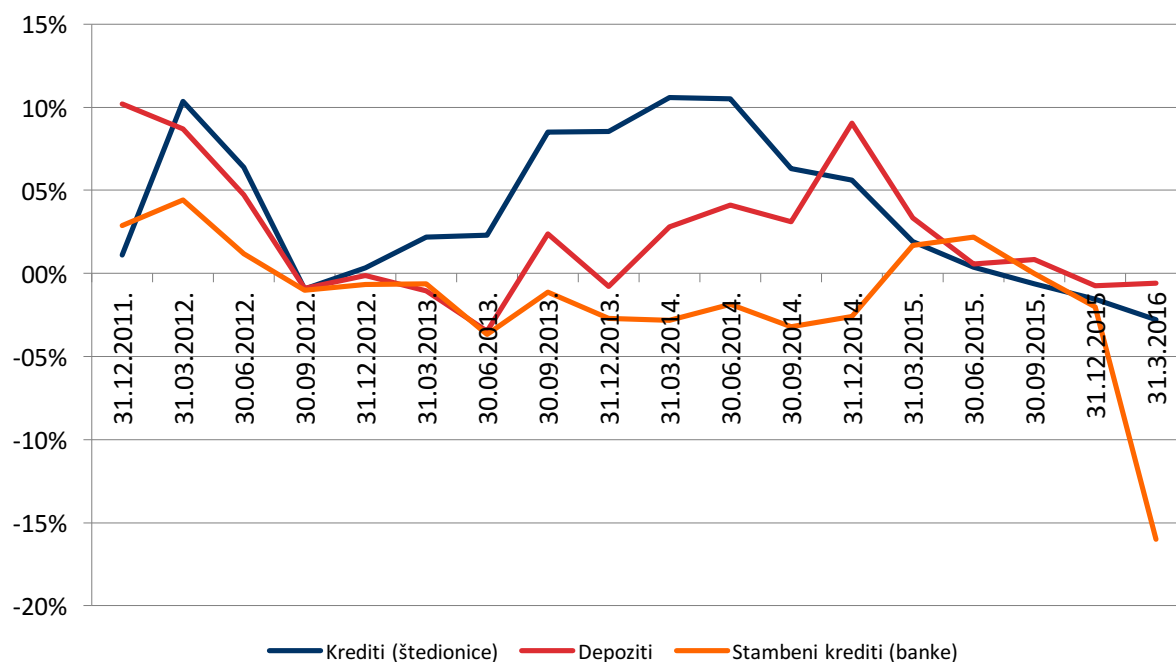

Slika prikazuje prilično čvrstu pozitivnu vezu realnog dohotka po stanovniku i kreditne dubine – omjera domaćih bankarskih kredita i BDP-a. Veliko odstupanje prema gore može značiti napuhanost kreditnog tržišta, dok odstupanje prema dolje može značiti pod-razvijenost kreditnih institucija. Hrvatska je prikazana crvenim kvadratom točno na liniji prosjeka, s domaćim kreditima u odnosu na BDP oko 65%, što ukazuje na uravnotežen bankovni razvoj.

STAMBENE ŠTEDIONICE

45. Stopa rasta kredita i oročenih depozita kod stambenih štedionica*

Promjena u odnosu na isti mjesec prethodne godine

*Napomena: od siječnja 2013. serija sadrži strukturni lom uslijed promjene metodologije HNB-a

Impuls rasta depozita kod štedionica, koji se pojavio u trećem tromjesečju 2013., privremeno je bio zatumljen zbog ukidanja isplate državnih poticajnih sredstava od 1.1.2014., ali je u toku 2014. - donekle iznenađujuće – rast nastavljen. S najavom povratka poticaja od 1.1.2015. i s obzirom na nisku osnovicu s kraja 2013., depoziti kod štedionica su potkraj 2014. zabilježili visoku stopu rasta od oko 9%. Međutim, 2015. je došlo do usporavanja međugodišnje stope rasta depozita te je njihov rast iznosio prosječno iznosio 1,6% do zadnjeg kvartala, kada je zabilježen godišnji pad depozita za 0,7%, koji je blago usporen u prvom kvartalu 2016., kada je iznosio 0,5%. Istovremeno je došlo i do ubrzanja pada kreditiranja te su krediti u prvom kvartalu 2016. zabilježili pad od 2,8%, što je značajno niže od pada stambenih kredita u bankama, koji je iznosio 16% (učinak konverzije). Potražnja za kreditima očito je i dalje ograničena, a opći pad aktivnosti u sektoru stambenih štedionica može se tumačiti vremenskim pomakom učinka nepovoljnih regulatornih promjena.

Metodologija i izvori

Novčana masa M1 i ukupna likvidna sredstva M4 (tablica A1, Statistički pregled HNB-a)

Depoziti stanovništva i depoziti poduzeća (zbir podataka iz tablica D6, D7 i D8 statističkog pregleda HNB-a)

Udjel deviznih u ukupnim depozitima stanovništva (izračun na temelju tablica D6, D7 i D8 statističkog pregleda HNB-a)

Udjel inozemne u ukupnoj pasivi (konsolidirana bilanca banaka D1 statističkog pregleda HNB-a)

Udjel kapitala u ukupnoj pasivi (tromjesečno statističko izvješće HNB-a)

Struktura izvora sredstava banaka (konsolidirana bilanca banaka D1 statističkog pregleda HNB-a)

U depozite i instrumente tržišta novca ubrajaju se i ograničeni i blokirani depoziti, depoziti države i krediti primljeni od HNB-a. Kapitalski računi su veći od kapitala iz tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a jer se ovdje konstruiraju prema metodologiji monetarne statistike, dok su u kvartalnom statističkom izvješću sastavljeni prema konceptu kapitala iz statističkih izvještaja. Prikazana struktura se ne mora zbrajati u 100% jer je s prikaza izostavljena stavka ostalo (neto) koja nema značaja, ali utječe na zbroj.

Plasmani (tablica A1, Statistički pregled HNB-a)

Kreditni stanovništvu, trgovačkim društvima i državi (konsolidirana bilanca banaka D1, Statistički pregled HNB-a)

Stope rasta kredita stanovništvu po vrstama (Pokazatelji poslovanja kreditnih institucija, kvaliteta kredita po sektorima, Internetska stranica HNB-a)

Struktura kredita stanovništvu po vrstama (Pokazatelji poslovanja kreditnih institucija, kvaliteta kredita po sektorima, Internetska stranica HNB-a)

Omjer kredita i depozita (konsolidirana bilanca banaka D1 statističkog pregleda HNB-a)

U brojnik ulaze potraživanja od države, trgovačkih društava i stanovništva, a u nazivnik svi depoziti, što uključuje i depozite države i ograničene i blokirane depozite. Ako se pokazatelj konstruira na temelju podataka o kreditima u užem smislu (zajmovi) omjer je puno niži (za oko 20 postotnih bodova).

Struktura aktive banaka (tromjesečno statističko izvješće HNB-a)

Stopa rasta kredita poduzećima u EU i Hrvatskoj (ECB Statistical DataWarehouse)

Stopa rasta kredita stanovništvu u EU i Hrvatskoj (ECB Statistical DataWarehouse)

Prosječne kamatne stope na dugoročne depozite stanovništva u eurima (ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite stanovništva u eurima (ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite poduzeća u eurima (ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Referentne kamatne stope (Hrvatska udruga banaka za Nacionalnu referentnu stopu NRS, metodologija raspoloživa na www.hub.hr; European Banking Federation, EBF, za Euribor, povijesni podaci raspoloživi na <http://www.euribor-ebf.eu/euribor-org/euribor-rates.html>)
Podatak za Euribor računa se kao prosjek dnevnih podataka u kvartalu.

CDS Spread (Erstebank CEE Macro and FI Daily)

Indeks regulacijskog opterećenja IRO (Hrvatska udruga banaka)

Indeks regulacijskog opterećenja IRO predstavlja granični trošak monetarne i devizne regulacije koji banka mora platiti kako bi na tržištu prikupila dodatnu jedinicu izvora sredstava radi odobravanja dodatne jedinice plasmana. U izračun indeksa ulaze svi oblici obvezne rezerve, obvezni omjeri devizne likvidnosti i troškovi osiguranja depozita. Indeks predstavlja vagani prosjek troškova koji se obračunavaju na pojedine komponente pasive, pri čemu se za pondere uzimaju udjeli pojedinih komponenti u ukupnoj pasivi prilagođenoj za dijelove na koje se ne obračunava regulacijski trošak. Indeks ne uzima u obzir troškove prudenčijalne regulacije. Metodologiju indeksa za HUB je razvila Arhivanalitika 2006., a indeks se od 2007. redovito objavljuje u publikaciji HUB Analize jednom godišnje, gdje zainteresirani čitatelj može pronaći metodološke detalje (www.hub.hr).

Prosječne kamatne stope na stambene kredite stanovništvu (ECB Statistical DataWarehouse)

Prosječne kamatne stope na potrošačke kredite stanovništvu (ECB Statistical DataWarehouse)

Prosječne kamatne stope na okvirne kredite stanovništvu (ECB Statistical DataWarehouse)

Prosječne kamatne stope na kratkoročne kredite poduzećima (ECB Statistical DataWarehouse)

Prosječne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima (ECB Statistical DataWarehouse)

Neto kamatna marža (NIM) (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Neto kamatna marža (engl. net interest margin, NIM) računa se kao jednostavna razlika prosječno naplaćene aktivne kamatne stope i prosječno plaćene pasivne kamatne stope. Prosječno naplaćena aktivna kamatna stopa računa se kao ukupni kamatni prihod podijeljen s osnovicom na koju se naplaćuje kamata, a u koju ulaze sve stavke aktivne strane bilance iz tromjesečnog statističkog izvještaja osim gotovine, ulaganja, materijalne imovine, preuzete imovine, kamata, naknada i ostale imovine. Prosječno plaćena pasivna kamatna stopa računa se kao ukupni kamatni trošak podijeljen s osnovicom na koju se plaća kamata, a u koju ulaze sve komponente pasive osim kapitala, derivatnih i drugih financijskih obaveza i kamata, naknada i ostalih obaveza. Brojnici izraza računaju se kao zbrojevi zadnja četiri kvartala, a nazivnici kao prosjeci stanja na kraju zadnja četiri kvartala.

Udjel neto kamatnog i nekamatnog u ukupnom prihodu (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Ukupni prihod je zbroj neto kamatnog i neto nekamatnog prihoda. Računa se kao zbroj stavki u zadnja četiri tromjesečja.

Omjer operativnih troškova i dohotka / *cost-income* omjer (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Operativni troškovi odgovaraju računovodstvenoj stavci opći i administrativni troškovi i amortizacija, u koju se, prema metodologiji statističkog izvještavanja, ne uračunavaju premije osiguranja depozita.

Ukupni troškovi rezerviranja za gubitke u % rezultata prije rezerviranja (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Rezultat prije rezerviranja računa se kao razlika neto prihoda i općih i administrativnih troškova i amortizacije.

Dobit nakon oporezivanja / neto dobit (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Podatak za svaki kvartal se računa kao zbir zadnja četiri kvartala, tako da se konstrukcijski radi o godišnjoj stopi promjene pomičnog prosjeka računatog s pomakom od četiri kvartala. Podaci se konstruiraju na temelju nerevidiranog statističkog izvještaja, pa je moguća pojava manjih razlika u odnosu na kasnije revidirane podatke.

Povrat na prosječnu aktivu (ROAA) i prosječni kapital (ROAE) (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Kumulativ (zbroj) dobiti za zadnja četiri kvartala stavlja se u odnos prema prosječnom stanju aktive (ROAA – engl. return on average assets) i prosječnom stanju kapitala (ROAE – engl. return on average equity).

Povrat na prosječnu aktivu (ROAA): međunarodna usporedba (za Hrvatsku vlastiti izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvještaja, za druge zemlje Financial Soundness Indicators MMF-a, www.fsi.imf.org)

Povrat na prosječni kapital (ROAE): međunarodna usporedba (za Hrvatsku vlastiti izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvještaja, za druge zemlje Financial Soundness Indicators MMF-a, www.fsi.imf.org)

Stopa adekvatnosti kapitala (Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, objavljeno u okviru supervizorske javne objave, statistički podaci, na www.hnb.hr)

Stopa adekvatnosti kapitala 2012.: međunarodna usporedba (prema zadnjim podacima koji su uvršteni u MMF-ovu bazu podataka Financial Soundness Indicators, www.fsi.imf.org)

Omjer loših kredita: stanovništvo i trgovačka društva (Supervizorska javna objava, statistički podaci, Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, Kvaliteta kredita po sektorima, na www.hnb.hr)

Loši krediti su djelomično nadoknadivi (B) i nenadoknadivi krediti (C) sukladno Odluci HNB-a o klasifikaciji plasmana. Omjer loših plasmana u pravilu je niži od omjera loših kredita.

Omjer loših kredita: međunarodna usporedba (prema zadnjim podacima koji su uvršteni u MMF-ovu bazu podataka Financial Soundness Indicators, www.fsi.imf.org)

Stopa pokrića loših kredita rezervama za gubitke (Supervizorska javna objava, statistički podaci, Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, Kvaliteta kredita po sektorima, na www.hnb.hr)

Rezerve za gubitke odgovaraju pojmu ispravei vrijednosti kod ovog statističkog izvora.

Stopa pokrića loših kredita rezervama za gubitke: međunarodna usporedba (prema zadnjim podacima koji su uvršteni u MMF-ovu bazu podataka Financial Soundness Indicators, www.fsi.imf.org)

Valutna struktura omjera loših kredita (Supervizorska javna objava, statistički podaci, Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, Kvaliteta kredita po valutama, na www.hnb.hr)

Valutna usklađenost imovine i obaveza u % ukupne bilančne svote (agregirano tromjesečno statističko izvješće, listovi VSI1_19 i VSO1_20)

Udjel banaka u vlasništvu stranih osoba u ukupnoj aktivni u % (stranice središnjih banaka, EBRD Transition Indicators, za Hrvatsku Standardni prezentacijski format, www.hnb.hr)

EBRD-ov indeks reformi u bankarstvu (max = 4) (www.ebrd.com, Research and Publications)

HHI – Hirschman Herfindahlov indeks koncentracije banaka (za Hrvatsku Standardni prezentacijski format, www.hnb.hr, za ostale zemlje EU publikacija ECB-a EU Banking Structures za 2010. godinu, www.ecb.int)

Domaći krediti / BDP naspram BND po stanovniku prema PPP-u (prosjeci za razdoblje 2007.-2011. izračunati na temelju podataka iz baze indikatora Svjetske banke, www.worldbank.org)

U prikaz su uključeni podaci za 164 zemlje. BND po stanovniku prema PPP u tekućim dolarima.

Stopa rasta kredita i oročenih depozita kod stambenih štedionica (Agregirano statističko izvješće HNB-a za stambene štedionice)

List of Figures

1. Money M1 and broad money M4 (year on year change in %)
2. Household and corporate deposits (year on year change in %)
3. Share of foreign currency deposits in total deposits of households (in %)
4. Share of foreign liabilities in total liabilities (in %)
5. Share of capital in total liabilities (in %)
6. Structure of banking sector liabilities (in %)
7. Domestic credit (in HRK mn and year on year change in %)
8. Loans to households, corporate sector and government (year on year change in %)
9. Household loans by type of loans (year on year change in %)
10. Structure of household loans by type (in %)
11. Loan to deposit ratio (in %)
12. Structure of banking sector assets (in %)
13. Loans to corporate sector in Croatia and EU countries (year on year change in %)
14. Loans to households in Croatia and EU countries (year on year change in %)
15. Average interest rates on household long-term deposits in EUR (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %
16. Average interest rates on household short-term deposits in EUR (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %
17. Average interest rates on corporate short-term deposits in EUR (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %
18. Reference interest rates (Euribor and National reference interest rate) in %
19. CDS spread (in bps)
20. Index of regulatory burden in banking sector in %
21. Average interest rates on loans for house purchase (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %
22. Average interest rates on loans for consumption (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %

23. Average interest rates on overdrafts (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %
24. Average interest rates short-term loans for corporations (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %
25. Average interest rates long-term loans for corporations (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %
26. Net interest margin (in %)
27. Share of interest and non-interest revenues in total revenues (in %)
28. Cost-income ratio (in %)
29. Share of provisions in net operating income (in %)
30. Net operating income (in 000 HRK)
31. Return on average assets (ROAA) and Return on average equity (ROAE) (in %)
32. Return on average assets (ROAA) – international comparison (in %)
33. Return on average equity (ROAE) – international comparison (in %)
34. Capital adequacy ratio (CAR) in %
35. Capital adequacy ratio (CAR) – international comparison (in %)
36. NPL ratio (total, household and corporate sector) in %
37. NPL ratio – international comparison (in %)
38. Bank provisions to NPL ratio (total, household and corporate sector) in %
39. Bank provisions to NPL ratio – international comparison (in %)
40. NPLs by currency (in %)
41. Share of foreign-owned banks in total banking sector (in %)
42. EBRD index of reforms in banking sector (max=4)
43. HHI – Hirschman Herfindahl index
44. Correlation between domestic credit and GDP per capita in PPP
45. Loans and deposits in housing saving banks and loans for house purchase in banking sector (year on year change in %)